

SoTa vadaWkoria

IstorIIs mecnerebaTa doqtori, profesori SoTa II las Ze vadaWkoria dalba da 1951 wl is 20 Ivniss I anCuTIs ralonis sofel WanWaTSI. 1966 wel s daamTavra sof. WanWaTIs arasrul I, xol o 1968 wel s sof. aketIs saSual o skol a 1977 wel s waRClnebiT daamTavra I vj avaxlI SvIl Is saxel obIs TblI IsIs saxel mwl fo universitetIs IstorIIs fakul tetI. 1979 wel s muSaoba dalwyo saqarTvel os mecnerebaTa akademi asTan arsebul xal xTa megobrIbIs muzeumSi. 2000_2006 wl ebSI muSaobda Imave akademi asTan arsebul pol Itol ogIIs InstitutSI wamyvani mecnier_ TanamSrom Is Tanamdebobaze. 2007 wl Idan dRende I vj avaxlI SvIl Is saxel obIs IstorIIs da eTno-

I ogIIs InstitutIs iTavari mecnier_ TanamSrom Ia wl ebIs manZII ze dedaqal aqIs sxvadasaxva umaRI es saswvl ebl ebSI eweoda pedagogur saqm anobas. 1986 wel s dalcva IstorIIs mecnerebaTa kandIdatis, xol o, 2002 wel s IstorIIs mecnerebaTa doqtorIs xarIsxI. IntenSurad Ikl evs qarTul I pol Itikuri azrovnebIs da saqarTvel os uaxI esI periodIs pol Itikuri IstorIIs aqtual ur sakITxebes gamoqveynebul I aqvs 125- ze metI samecniero naSromI. aqedan 25 wI gnI da broSura, romel Tagan 11 monograflaa. 1)erovnul I saxel mwl foebriobIs sakITxl qarTul pol Itikur azrovnebaSi. nakveTI I. (1917_ 1918 ww.); 2)erovnul I saxel mwl foebriobIs sakITxl qarTul pol Itikur azrovnebaSi. (1921_ 1923 ww.); 3)saqarTvel o_ someTIs urTierTobIs sakITxl qarTul pol Itikur azrovnebaSi 1918_ 1920 ww.); 4)qarTul I social_ demokratia 1917_ 1921 wl ebSI; 5)saqarTvel os pol Itikuri IstorIIs sakITxebI. (XX saukune) wI gnI I; 6)ebrael Ta sakITxl da qarTul I sinandvIl e (1921_ 1940); 7)saqarTvel os pol Itikuri IstorIIs sakITxebI. (XX saukune) wI gnI II; 8)kodorIs xeobIs dIl ena da qarTul I sazogadoebriv. pol Itikuri azri (1993- 2014); 9)qarTul I eposidan amozIdul I legenda (val odla goguaZe); 10)sabWoTa ruseTTan saqarTvel os damarcxebIs zogierTI faqtorIs dazustebIsaTvis (1921 wl Is Teberval I- marti); 11)osuri sakITxl da qarTul I sinandvIl e (12917- 1925 ww.) hyavs meURI e, ori SvIl I da SvIl ISvIl I.

SoTa vadaWkoria

si namdvil is gayal bebi sa
da
Sefasebis XX saukunis
20_ iani wl ebis
bol Sevikuri stil i
(pasuxad giorgi cici Svil s)

Ivane Javakhišvili's Istorisa da etnologia Institut

SoTa vadaWkoria

si namdvi l i s gayal bebi sa
da

Sefasebis XX saukunis
20_ iani wl ebis
bol Sevikuri stili

(pasuxad giorgi cicišvili s)

UDC (uak) 94(479. 22)+001 . 98 (479. 22)

v- 126

broSuraSi motani i dokumenturi masal a, mki Txvel i sazo-
gadoebisadmi mxol od simarTI is mi wodebas isaxavs mi znad.
aq dabewdili i dokumentebis gacnobis Semdeg, saRad moazro-
vne adamlanebma Tavad gansaj os: 1)Tu vin, vin iyol 2)ramde-
nad mrTebul ia, sabWoTa ruseTis imperiis wi naaRmddeg mebrZo-
li i_ 1921- 1924 wl ebis erovnul - gnmaTavisufi ebel i moZrao-
bisa da aj anyebis momzadebis, misi ganmaxorciel ebel i gmi-
rebis mimarT, b-n. g.cicivil is mler gakeTebul i Sefasebe-
bi_ eqstremistebi, avanturistebi, erovnul i saSiSroebis
da mraval i ubedurebis momtanni da a.S.

broSuras Segnebul ad ar davawere redaqtori da recenze-
nti. ami T Cemi kol egebi, b-n. g.cicivil is mxridan bibliote-
kebSi daxvedrisgan, samsaxurebSi mixtomisagan da satel e-
fono Seuracyofebis gan gadavarCine.

dai beWda avtoris xarj iT

© `SoTa vadaWkor ia-

Tbilisi

2017

ISBN 978-9941-27-122-9

*gm i ro b is sa i d u m l o l m a S i m d g o m a r e o b s, r o m a r m i s c e T s i -
k v d l l i s S i S s T q v e n i c x o v r e b i s m a r T v i s s a S u a l e b a.
J o r j b e r n a r d S o u*

*X X I s a u k u n i s s a q a r T v e l o s s i n a m d v i l e S i, f i c i s g a u m t e x l o b a
d a m c r o b a d, R a l a t i d a d a s m e n a, s a a m a y o d d a m o d a d l q c a.
a s e T l g a m r u d e b u l i a z r o v n e b a m o m a v a l i T a o b e b i s T v i s a a
d a m R u p v e l I.
S. v.*

Cems m i e r m k i T x v e l i s a z o g a d o e b i s a d m i S e T a v a z e b u l i p o l e m i -
k i s g a n s x v a v e b u l i f o r m a, T v a l s a C i n o e b i s m i z n i T a a g a m o y e n e -
b u l i, r a c b n. g. c i c i S v i l i s m x r i d a n m e c n i e r i s a T v i s S e u f e r e b e -
l m a q m e d e b e b m a g a n a p i r o b a. m x e d v e l o b a S i m a q v s, m i s i m o s v l a
i v j a v a x i S v i l i s s a x e l o b i s i s t o r i i s a d a e T n o l o g i i s i n s t i -
t u t S i d a i m a v e i n s t i t u t i s d i r e q t o r s a d m i s a y v e d u r i: 1) r a t o m
h q o n d a C e m s w i g n s i n s t i t u t i s g r i f i d a 2) r a t o m m i s c a S v a d a -
W k o r i a s a R n i S n u l i w i g n i s d a b e W d v i s u f l e b a. a m S e m T x v e v a S i,
b- n. g. c i c i S v i l m a m e c n i e r u l i d i s k u s i i s t r a d i c i a d q c e u l i
a k a d e m i u r i f o r m i s e l e m e n t a r u l i n o r m e b i v e r d a i c v a. m a n,
c i c i S v i l e b i s c n o b i l i s a g v a r e u l o s w a r m o m a d g e n e l T a t r a -
d i c i u l i q c e v e b i m i w a s T a n g a a s w o r a. i g i m T e l s a g v a r e u l o -
S i e r T a d e r T i a, r o m e l i c z e m o a R n i S n u l i s a T a k i l o q m e d e b e b i T
g a m o i r C e v a.

i s t o r i i s a d a e T n o l o g i i s i n s t i t u t S i m o s u l m a b- n. g. c i c i -
S v i l m a g a n a x x a d a, r o m e r o v n u l i b i b l i o T e k i s x e l m Z R v a n e -
l o b a s T a n S e T a n x m e b i T, s a k o n f e r e n c i o d a r b a z S i C e m i w i g n i s
s a j a r o d g a n x i l v a i y o d a g e g m i l i. b- n. g. c i c i S v i l i s a m g a n z r a -
x u l o b i s S e s a x e b, b i b l i o T e k i s x e l m Z R v a n e l o b a s S e s a b a m i s i
g a n c x a d e b i T (# 179) 2017 w l i s 10 a p r i l s m i v m a r T e d a v T x o v e,
r o m C e m i n e b a r T v i s g a r e S e a R n i S n u l i R o n i s Z i e b i s C a t a r e b a
a r d a e S v a. s a q a r T v e l o s p a r l a m e n t i s e r o v n u l i b i b l i o T e k i s
m e c n i e r e b i s, k u l t u r i s a d a s a m o q a l a q o g a n a T l e b i s d e p a r t a -
m e n t i s d i r e q t o r m a b. n. e j g e r e n a l a m, 2017 w l i s 18 a p r i l I T
d a T a r I R b u l i S e t y o b i n e b l T (# 02/221) a s e m i p a s u x a: ` m o q a l a q e
S o T a v a d a W k o r i a s... r o g o r c w e s l, C v e n a r v T x o v T w i g n i s
g a n x l i v i s I n i c i a t o r e b s a v t o r i s, g a m o n c e m l I s a n d o k u m e n t z e
s a a v t o r o u f l e b i s s x v a m f l o b e l i s n e b a r T v a s k o n k r e t u l i

wignis ganxi l vi saTvis.- ai, batonebo, b-n. ej gerenai asa da bibl ioTekis xel mZRvanel Ta `rkiniseburi l ogika-. Turme nu ityvi T, nebi smier pirovnebas, Tugin digi wignis avtoris dauZinebel imteriyos, erovnul bibl ioTTekaSi sakonferencio darbazz dauTmoben da Teatral uri Sous Casatarebl ad xel s Seuwyoben. amas akeTeben Cemi protestisa da gafrTxil ebis miuxedavad. imavdroul ad, wignis avtoris mi zanmi marTul diskreditacias, `mosawveis- saSual ebi T sazogadoebaSi winaswarve ewevian.

erovnul i bibl ioTekis mecnierTa j gufis saxel iT dagegmil i RonisZiebis Sesaxeb dabeWdil i `mosawveis- teqstSi, gansaxil vel i wignebis avtorebi, winaswarvea gamyal bebl ebad gamocxadebul i. mecnierTa j gufi sazogadoebas amcnobda, rom igi awyobda g.ciciSvil is azris mosmenas `mi xeil j avaxiSvil is politikuri peripetiebis **gamyal bebl Ta winaarMdeg-**. imave `dokumentis- meore gverdze CamoTvl il i iyo es `gamyal bebl ebi -: **1) manana xomeriki**, pasuxad mi xeil j avaxiSvil is gamyal bebl ebs (saidumlo arqivebidan). Tbil isi 1996.- **2) SoTa vadaWkor ia**, Seiararebul i aj anyebis samxedro gegmis dazustebisaTvis. mecnier redaqtorstiven j onsi. © `georgia-. parizi- Tbil isi 2016.- aRni Snul i cil ismwamebisatvis rasacimsaxurebs `mosawveis- Semdgenl ebi, mkiTxvel isatvis advil ad misaxvedri unda iyos. miuxedavad amisa, Sevedebi, diskusiis akademiur formebs ar gavcde da dokumentur masal aze dayrdnobiT, Tavad cil ismwamebl ebs dasabuTebul i pasuxi gavce. sazogadoebas vacveno, Tu vin, vin arisi! xazgasmiT minda aRvni Sno, rom erovnul i bibl ioTekis mecnierTa j gufis mier Sedgenil i `mosawveis- `oriode ganaweraSi-, sinamdvil is gamrudeba kl asikur donezea ayvanil i. mxedvel obaSi maqvs Cems wignTan mi mar TebaSi dasvebul i orididi siyal be: 1) SaTauri Tvi Tneburadaa gadakeTebul i. `mosawveisi- weria: **`Sel ararebul i aj anyebis samxedro gegmis dazustebisaTvis.- unda iyos. `Sel ararebul i aj anyebis samxedro gegmis gacemis dazustebisaTvis.-** si tyva, **gacemis** `mosawveisi- Segnebul adaa amoRebul i, raTa wignis dasataurebas arasrul fasovani saxemi scemoda da sazogadoebaSi Cemdami Tavi danve sawi naaRmdego ganwyoba Seqmnil iyo. aRni Snul i qmedeba, g.ciciSvil is mxar damWer ebis darbazzSi

mozi dvaze iyo gaTvl il i; 2) `mosawvevSi - mi Ti Tebul ia: **`me-
 Cnier redaqtori stiven j onsi-**. aseTi formul ireba Ce-
 ms mier gamoyenebul i ar ar is. wi gnis meore gverdze vki Txu-
 l obT: **redkol egla: ... stiven j onsi (redaqtori)**. roca,
 sazogadoebis Tvis gankuTvnil `mosawvevSi - Segnebul ad am
 donis siyal bes scadian, da am fonze, diskusii s Catarebamde
 gamyal bebl ad wi naswar gamogacxadeben, advil i war mosadgenia
 Tu vistan da rastan unda mqonoda saqme. ubedureba imaSi,
 rom siyal biT datvirTul i es qmedeba, `saganmanaTI ebl o
 da samecniero tipis RonisZiebebi s- (ix. danarTi. ej gerenaias
 pasuxi Cems weril ze) wamosasxami T SefuTes. meore mxriv, ga-
 saTval iswinebel i iyo g.cicivil sa da mxomeriks Soris
 adre gamarTul i diskusiebis dros, g.cicivil is mxridan
 mandil osanTan mimarTebaSi aradeqvaturi da mecnierisadmi
 Seuferebel i damokidebul ebebi. anal ogiuri Tvis ebebi gamo-
 avl ina g.cicivil ma Tsu- Si Seqmnil i samecniero komisiis
 mimarTac. mxedvel obaSi maqvs, g.cicivil sa da mxomeriks
 Soris gamarTul diskusiasTan dakavSirebiT, mtyuan- marTI is
 garCevis mi zniT, ivj avaxi Svil is saxel obis Tbil isis saxel m-
 wifo universitetSi Seqmnil i samecniero komisiis mier gake-
 Tebul i daskvna da masze xel momweri pirovnebebi sadmi g.cici-
 Svil isgan_ mecnierisaTvis Seuferebel i cil ismwamebl uri
 damokidebul eba. amis Sesaxeb garkvevi Taa mi Ti Tebul i imave
 komisiis wevrebis (d.Svel iZe, nj avaxi Svil i, bkupataZe) mier
 akad. r.metrevel is saxel ze 2005 wl is 7 marti T da Tari Rebul
 gancxadebaSi. **`g.cicivil i... yvel as, vlnckl mis debul ebebs
 usi tyodar iziarebs, utl frad da Seuracmyofel i si tyebi T
 ixseniebs. Cven pasuxis Rlrsadac ar CavTvl ldiT g.cicivil-
 l is bral debas, rom lgi mxol od sicrue yofil iyo. mis
 bral debas Cven ganvixil avT, rogorc cil iswamebas da bin-
 Zur provokacias. ufro metic, es provokacia lmdenad usafu-
 Zvl o da amazrenia, rom amis Semdeg Cven veRar ganvixil avT
 g.cicivil s mokamaTe mecnierul mxared da srul iad Seu-
 Zl ebl ad mi gvaCnia masTan ralme saxis oponirebis gagrZe-
 l eba.-** swored aseT adami ans dauTmo darbazi Teatral uri
 Sous moyvarul ma ej gerenaiam.

Cems mier motanil ma zemoarNi Shul ma faqtorebma ganapiroba
 b-n. g.cicivil isa da biblio Tekis kul turis ganyofil ebis

TanamSromel Ta erTobl ivad dadgmul SouSi (2017 wl is 16 mai si) Cemi Segnebul ad armonawil eobis faqti.

rac Seexeba imave `mosawvevs-, mas mj avaxiSvil is si tyvebi aqvs wamZRvarebul i: `SeiZl eba gwamdes rame usabuTod, magram urwmunoba da iWvi anoba usabuTod ar SeiZl eba.- am mosawvevi s Semqmnel ebma, zemoaRni Snul siyal besTan erTad, sazogadoebi- sTvis iseTi winaswari `mimzidvel i- foni Seqmnes, rom TiTqos me, SvadaWkoria m rac dawwere Cems wignSi_ `SeiaraRebul i aj anyebis samxedro gegmi s gacemi s dazustebi saTvis-, usabu- Tod da iWvi anobis ni adagze damiweria. aRni Snul i tyuil isa da cil iswamebi s gamo iZul ebul i vxdebi, Cemi poziciis dasa- cavad iseTi forma gamovi yeno, romel ic dokumentebidan amo- naridebiT iqneba gadatvirTul i da mxol od mcireodeni komentarebi eqneba darTul i. aseTi formiT, saarqivo dokume- ntebidan motanil i mSral i faqtebi, egeb b.n. g.cicisvil isa da misi msgavsi adamianebi sTvis advil ad aRsaqmel i gaxdes da maTi mxedvel obis areal Si moeqces.

konkretul ad, Tu ra sakiTxebTan mimarTebaSi maqvs b-n. g.cicisvil Tan diskusia, am is sail ustraci od, Sesabamisi mok- le komentarebi T dokumentebs SevTavazeb mki Txvel sazoga- doebas da Tavadv e gansaj os mtyuan- marTal i.

m.j avaxiSvil i asmens i ason j avaxiSvil s da i ason ker esel i zes.

#1

m.j avaxiSvil is mier amierkavkasiis sagangebo komisiis kol egiis Tavmj domarisadmi 1923 wl is 16 marts gagzavnil i weril is meore nawil i dasaTaurebul ia: **`gaZl evT dama- tebiT Cvenebas da ganvmartav-.**

m.j avaxiSvil i wers: `i ason j avaxovma, roca ukanasknel ad da SemTxvevi T Semxvda quCaSi, gakvriT mi Txra **`paritetul komitetSi aviRe 300 (Tu 400) l ira. minda Col okaevs gauzvavnovoo.-** SesaZl o Secdomis Tavidan asacil ebl ad

ganvmartav: 1)es Tanxa paritetul komitets SeeZl o gaeRo Col okaevisaTvis. 2)iason j avaxovs es Tanxa SeeZl o mieRo sesxad, oRond paritetul komitets acnoba vistvis da ristvis aris gankuTvnil i; 3)Seasrul a Tu ara j avaxovma Tavisi ganazraxi, ar vici, radgan amis Semdeg mas ar Sevvedrivar.- Ix. n.kirTaZe. kaen sad aris Zma Seni?!.. Tb. 1998. gv. 161

Cemi komentari: am SemTxvevaSi, m.j avaxiSvil ma paritetul i komitets Semadgeni obsTan erTad, lasj avaxiSvil i da qCol oyaSvil i daasmina.

2

1923 wl is 16 april iT daTariRebul erT wi nadaebi an CvnebaSi, m.j avaxiSvil ma iason keresel iZesTan erTad, iason j avaxiSvil i meored daasmina.

m.j avaxiSvil i wers: iason keresel iZe.. mokavSiris moval eobas asrul ebda iason j avaxovis daval ebiT...- Ix. n.kirTaZe. kaen sad aris Zma Seni?!.. Tb. 1998. gv. 168

Cemi komentari: am dokumentis Sedgeni dan 33 dReSi, iason j avaxiSvil i, iason keresel iZe da mTel i samxedro centri daapatimres. Ix. I j iqla. 1924 wl is aj anyeba dasavl eT saqarTvel oSi. Tb. 2011. gv. 98

dasmenis Sedegad, Cekistebis mier samxedro centris xel mZRvanel obis da misadmi daqvemdebarebul i oficrebis dapatimreba (15 kaci), aj anyebis dawyebamde 3 TviT adre ganxorciel da patimrebi, 1923 wl is 21 maiss dil is 4 saaTsa da 30 wuTze vakis parkis teritoriaze daxvrites. eseni arian: al eqsandre simonis Ze andronikaSvil i, var den grigol is Ze wul ukiZe, giorgi nikol ozis Ze ximSi aSvil i, rostom il las Ze musxeliSvil i, konstantine nikol ozis Ze afxazi, nikol oz mi xel is Ze zandukel i, simon l evanis ze bagration- muxranel i, farnaoz revazis Ze yaral aSvil i, iason maTes Ze keresel iZe, Ivane grigol is Ze quTaTel aZe, simon (Igive nasylda) lagoris Ze Wi aberaSvil i, al eqsandre mi xel is Ze maWavariani, el isbar zaqarias Ze gul isaSvil i, l evan iraki is Ze kl imi aSvil i,

dimi tri nikel ozis Ze Crdil el i. ix. n.kirTaZe. kaen sad aris Zma Seni?!. Tb. 1998. gv. 78.

am CamonaTval Si 4 general ia, 4 pol kovniki, 3 oficeri da 4 samoqal aqo piri. amiT, aj anyebis Stabs, faqtobrivad Tavi mokvetes da `umeTaur od- datoves, isini mwyobrSi rom yofili iyvnen, aj anyebis momzadebasa da msvl el obas meti organizeba gaukeTdeboda da erovnul - gammaTavisufli ebel i **brZol is apoTeozi** ufro maRal safexurze avidoda. rusul i sabWoTa imperiis monobis winaaRmddeg Seiararebul i aj anyebis mosamzadebel i organizaciisaTvis gaweul i saqmi-anobis gamo, b-n. gcicivil ma isini **eqstremistebad da avanturistebad** gamoacxada.

samxedro centris Semadgenl obis srul ad dapatimrebisa da daxvretis Semdeg, Seiararebul i aj anyebis organizaciul i xel mZRvanel oba Tavis Tavze **noe xomerikma** aiRo. amis Sesaxeb dawwri ebiTaa saubari 1925 wel s oficial urad dabWdil sabral debo daskvnaSi_ **`saqme saqarTvel os antisabWoTa partiebis paritetul i komitetis Sesaxeb (sabral debo daskvna)**. am dokumentSi **d.oniaSvil isa** da sxvaTa Cvenebebze dayrdnobiT vkiTxul obT: **`xomerikma xel i mohki da muSaobas**. swrafad gaaba kavSiri mezobl ebTan, gamococxl da muSaoba... Tbil isSiac. ramodeni me xnis Semdeg moawyo samxedro komisiac (menSevikebis cekasTan), romel ic gamohyo cekas prezidiumma. es komisia Sesdgeboda ori kacisagan (vaso nodia da gogita faRava). periferiis organizaciis aRsadgenad xomerikma Seqmna egreTwodebul i `sasoflo komisia-, romel is Tavmj domareobac miando kanel ike qavTaraZes. amasTan erTad erovnul - demokratebidan gaZlierebul samxedro muSaobas awarmoebda winaamZRvariSvil i, romel ic umTavres yuradRebas mozard Taobas aqcevd.- **ix. saqme saqarTvel os antisabWoTa partiebis paritetul i komitetis Sesaxeb (sabral debo daskvna)**. Tbil isi. 1925. gv. 22

zemoarNiSnul i faqtebis si swore, harvardidan da l evilidan Camotanil saarqivo masal ebSi caa dadasturebul i. am SemTxvevaSi yuradRebas marsel is 1924 wl is 12 Tebervl is TaTbirze SevaCereb. dokumentidan irkveva, rom am RonisZiebas n:amiSvil i, egegeWkori, b.CxikviSvil i, er.cercvaZe, bcenteraZe da vj uRel i eswreboda. saqarTvel oSi gaweul i muSaobis

Sesaxeb moxseneba, saqarTvel odan Casul ma v.nodi am gaakeTa. man xazgasmiT mi uTiTan xomerikis mier amier kavkasiis masStabiT aj anyebis mosawyobad gaweul warmatebul aral egarul saqmi nobaze. iqve dasZina, rom misi dapaTimrebiS Semdeg, aj anyebis mzadebis organizaciul i procesi daRmaval i gziT mi mdinareobda. saqmi s organizaciul ad gamoswor ebis aTvis, clamxmare Zal ebis mi Svel eba aucil ebl obas warmoadgenda.

aj anyebis mosamzadebel i aqtiuri muSaobis aRmavl obis SeCerebas isaxavda miznad noe xomerikis CaSveba da dapaTimreba.

1923 wel s m.j avaxi Svil i asmens
noe xomeriks.

#3

saol go sasamarTi os ufrosi gamomZiebel i kupraSvil i: `mixeil j avaxi Svil i ki aCvenebs: xomerikTan xangrZlivi baasis Semdeg me gamovarkvie, rom mTel i misi gegma (SeiaraRebul i mzadebisa) damyarebul i iyo antantis aqtiur daxmarebaze. survil i mqonda ufro danamdvil ebiT gamego aris Tu ara romel ime saxel mwi fos mxriT rwmuneba aqtiuri daxmarebis Sesaxeb, da am i sTvis xomeriks miveci Sesafe ri kiTxva. amaze xomerikma sTqva, `daxmareba iqneba- da, rom Tavisi si tyebi daedasturebina, daamata, rom mokl e xanSi sazRvargareTi dan vel iT `mauzeris- sistemis aTas revol vers.- **ix. saqme saqarTvel os anti sabWoTa partlebis paritetul i komitetis Sesaxeb (sabr al de bo daskvna).** Tb. 1925. gv. 37.

Cemi komentari: g.cici Svil i imas ki ar ambobs rom m.j avaxi Svil ma daasmina n.xomeriki da uSiSroebas misi bral eul obis xel CasaWi di mtki cebul eba miawoda, aramed m.j avaxi Svil is gamarTi ebas cdil obs da **acxadebs:** m.j avaxi Svil i aq konkre tul ad dasmul kiTxvaze iZl eva Cvenebas, rac ar niSnavs `dasmenas-, man ar icis ra informacias fl obs Zieba. am i tom

sxva gza ara aqvs, Tu ara simarTI is Tqma.- Ix. g.cI cI Svil I. simarTI e 1921- 1923 wl ebis erovnul i moZraobisa da mi xel j avaxi Svil is pol itikuri cxovrebis Sesaxeb. Tb. 2003 w. gv. 243.

am Cvenebis mi cemi dan sul mal e n.xomeriki (1923 wl is 9 noemberi) daapatimres. Ix. I j Iqla. 1924 wl is aj anyeba dasavl eT saqarTvel oSI. Tb. 2011. gv. 128.

am faqtTan dakavSi rebiT zemoaRni Snul sabral debo daskvnaSi vki Txul obT: paritetul i komitetis Intensluri samxedro mzadeba Saacera xomerikis dapaTimrebam 1923 wl is 9 noembers.- Ix. n.kI rTaZe. kaen sad ar is Zma SenI?!. gv. 305 noe xomerikis dasmenis Sesaxeb 1923 wl is Cvenebi dan motani I amonawerSi arsebul i faqtebi, mj avaxi Svil ma, uSi Sroebi sadmi 1925 wel s ganmeorebiT mi cemul i Cvenebebi Tac daadastura. dokumenturi masal iT irkveva, rom saqarTvel os sss uzenaes sasamarTI os da paritetul i komitetis gamsamarTI ebel sasamarTI os Tavmj domares, mj avaxi Svil ma gancxadebiT mi marTa (1925 wl is 15 ivl isi), raTa misi daki Txva da Cvenebis CamorTmeva riggareSe momxdariyo. dabej iTebiT gTxovT, Tu SesaZl ebel ia: 1) sxvebze adre me CamomarTvaT Cveneba da 2) Cvenebis CamorTmevis Semdeg srul ebiT gamanTavi sufl oT... Ix. I j Iqla. 1924 wl is aj anyebis monawil eTa sasamarTI o procesi. dokumentebi da masal ebi (1925 wl is ivl isi-agvisto). Tb. 2012. gv. 107.

imave dokumentebis mi xedviT, mj avaxi Svil is daki Txva mowmi s statusiT 1925 wl is 18 ivl isis sxdomaze moxda. daki Txvas axorciel ebda sasamarTI os Tavmj domare da msaj ul i okuj ava. saqmo Canawerebidan irkveva, rom okuj avas win edo mj avaxi Svil is 1923 wl is daki Txvis masal ebis mesame tomi da imave mj avaxi Svil is mier 1923 wel s daweril CvenebebSi motani i faqtebis erTxel ki dev gadamowmebas axdenda. ami s damadasturebl ad imave dokumentidan mxol od ramdenime amonarids SevTavazeb mki Txvel sazogadoebas:

#4

1925 wl is 18 ivl isi. mj avaxi Svil is daki Txvas axdens msaj ul i s.okuj ava:

okuj ava: sagangebo komisi aSi mi cemul CvenebaSi gaqvT naTqvami, rom paritetul komitetSi, iq sadac ambobT samxedro muSaobaze, ambobT imas, rom azrTa sxvadasxaoba iyo.- **ix. I j iqia. 1924 wl is aj anyebis monawil eTa sasamarTI o procesi. dokumentebi da masal ebi (1925 wl is ivl isi - agvisto).** Tb. 2012. gv. 114

okuj ava: (ki Txul obs rusul ad da Semdeg Targmni s): Tqven swerT, rom menSevi kebi Tavis mxrit agzavni dnen masTan (Col oyaSvil Tan Sv.) xal xs da aZl evdnen daxmarebas. bol os gageT, rom paritetul i komiteti uwevda daxmarebas ful iT. **J avaxiSvil I: gavige, magram danamdvil ebi T... amas ver vi tyvi, verc vi tyodi da mandac sweria `si iSal ~. ix. I j iqia. I qve. gv. 119.**

okuj ava: aq weria, mesame t[omi], 234 furc[el II], sadac winaswar CvenebaSi naTqvami a: me winadadeba Sevitane, rom mieROT zomebi am bandis dasaSi el ad da Col oyaSvil is sazRvargareT gagzavni Sesaxebo... ix. I j iqia. 1924 wl is aj anyebis monawil eTa sasamarTI o procesi. dokumentebi da masal ebi (1925 wl is ivl isi - agvisto). Tb. 2012. gv. 117.

1923 wl is dakiTxvis mesame tomSi 234- e furcl iT Cakerebul i mj avaxiSvil is es Cveneba, `amierkavkasiis sagangebo komisiis kontrdazvervis ganyofil ebis ufrosis saxel zea daweril i da 1923 wl is 29 martiTaa daTariRebul i. **amIT I mis Tqma minda, rom:**

1) **mesame tomis gverdebis Tanmi mdevrobis gaTval iswineba, mj avaxiSvil is mier n.xomerikis zemoarNiSnul i dasmenis dokumentis Seqmnis wel is da Tvis dasazustebi adac gamodgeba. miTumetes, n.xomerikis dasmenis dokumenti, imave mesame tomSi me- 200 furcl iTaa danomril i. ix. `saqme saqarTvel os anti sabWoTa partlebis paritetul i komitetis Sesaxeb- gv. 37. e.I. dokumentebis ganl agebis principliT Tuki vixel mZRvanel ebT, xomerikis dasmenis dokumentis (tomi 3. furc. 200) Seqmnis Semdeg unda daweril iyo mj avaxiSvil isgan, qCol oyaSvil Tan mi marTebaSi 29 martiT daTariRebul i Cveneba, (tomi 3. furc. 234). am or dokuments 34 gverdi acil ebs erTmaneT isgan.**

2) **rac Seexeba mj avaxiSvil is 1925 wl is 18 ivl isis dakiTxvas noe xomerikTan mi marTebaSi, dokumentSi vkiTxul obT:**

okuj avaxi: mowme, Tqven CvnebaSi gaqvT naTqvami aqtiuri daxmarebis Sesaxeb? J avaxiSvil i: daxmarebis, diax- ix. I j iqia. 1924 wl is aj anyebis monawil eTa sasamarTI o procesi. dokumentebi da masal ebi (1925 wl is ivl isi- agvisto). Tb. 2012. gv. 120

am dokuments Tuki bol omde CavikiTxavT, igi nxomerikTan mimarTebaSi uSiSroebisadmi mj avaxiSvil is mier 1923 wel s micemul CvnebaSi arsebul i bral eul obis gansxvavebul i stil iT dadasturebas warmoadgens. xazgasmi T unda iTqvas, rom msaj ul okuj avas mxridan 1925 wl is dakiTxvis saogmo Canawerebis mi xedvi T, mj avaxiSvil is pasuxSi arsad ar figurirebs formul ireba aqtiuri daxmarebis Sesaxeb. Igi mxol od, 1923 wel s mj avaxiSvil is dakiTxvisas gacemul pasuxSi a dafiqsirebul i. ramdenadac am masal ebis mesame tomi msaj ul okuj avas win edo, rogorc zemoTac mqonda mi Ti Tebul i, masSi cakerebul i Cvnebis (furcel i 200) Sinaarsi, okuj avamac Seaxsena mj avaxiSvil s. vimeoreb, nxomerikis dasmenis mj avaxiSvil iseul i 1923 wl is Cvnebis ganTavsebis adgil i _tomi sami da furcl i 200, oficial urad dabeWdil i wignis_ antisabWoTa partiebis paritetul i komitetis Sesaxeb sabral debo daskvnis 37- e gverdze Semdegi formi Taa dadasturebul i. arxebiTi mniSvneloba aqvs- vkiTxul obT dokumentSi- agreTve daxvretil is general yaral aSvil is da nacional - demokratebis cekas wevris mi xeil j avaxiSvil is Cvnebebs (t. 2 b, furc. 449 da t. 3 furc. 200). pl-rvel ma, kote andronikaSvil is si tyvi T aCvena, rom... (t. 2 b, furc. 449); j avaxiSvil i mi xeil i ki aCvnebs: xomerikTan xangrZl ivi baasis Semdeg me gamovarkvie, rom (igive teqsti rac zemoTac dasawyisSi maqvs motanil i S.v)... (t. 3, furc. 200) ix. saqme saqarTvel os antisabWoTa partiebis paritetul i komitetis Sesaxeb- gv. 37.

mj avaxiSvil is mier uSiSroebisadmi 1923 wel s nxomerikis Sesaxeb micemul i dasmeni Ti informაცი dan gamomdi nare, b-n. g.ciciSvil is gamonaTqvams rom davesesxoT, 1925 wl is dakiTxvis dros, 1923 wl is CvnebaSi arsebul i faqtebis dadasturebis garda, mj avaxiSvil s sxva gza marTI ac ar gonda;

3) msaj ul i okuj avas mier mj avaxi Svil is daki Txva, rogorc zemoTac mqonda mi Ti Tebul i, 1925 wl is 18 ivl iss ganxorci-el da. **ix. I j i q i a. 1924 wl is aj anyebis monawil eTa sasamarTI o procesi. dokumentebi da masal ebi (1925 wl is ivl isl- agvisto). Tb. 2012. gv. 108,** xol o, aRmosavl eT saqarTvel os saol qo sasamarTI os ufrosi gamomZiebel is kupraSvil is mier, saqarTvel os antisabWoTa partiebis paritetul i komitetis Sesaxeb sabral debo daskvna, okuj avas mxridan mj avaxi- Svil is daki Txvamde erTi TviT adre, 1925 wl is ivni sSi daiwera da dai beWda. **ix. saqme saqarTvel os antisabWoTa partiebis paritetul i komitetis Sesaxeb- gv. 126.** aqedan gamomdinare, mosamarTI e kupraSvil is mier am dokumentSi n.xomerikis dasmenis Sesaxeb mj avaxi Svil is Cvnebis 1923 wl idan, 1925 wl is Tvis gadmotanis gafi qrebac ki, al ogikur saxes i Rebs. aRni Snul saki Txze Cemgan gansakuTrebul i yuradRebis mi qceva imi T aris ganpi robebul i, rom b-n. g.cici Svil isgan, mj avaxi Svil is 1923 wl is daki Txvis teqstis, 1925 wel Si gadatani- nis mani pul irebis mcdel obas, erovnul bibl ioTekaSi m.xome- rikisa da Cemi wigni gansaxil vel ad mowyobil i 16 maisis sxdomaze qonda adgil i. im SemTxvevaSi, Tuki mj avaxi Svil is 1923 wl is daki Txvis teqstis, bn. g.cici Svil i weril obi T 1925 wel Si gadmotanas Seecdaba, simarTI is dasadgenad, dai nteresebul mki Txvel s, Cems mier sabral debo daskvni dan `saqme saqarTvel os antisabWoTa partiebis paritetul i komitetis Sesaxeb- gv. 37. motanil i amonaweris Sedareba SeuZl ia l j i q i a s mier gamocemul dokumentebSi ganTa- vsebul teqstTan. **ix. I j i q i a. 1924 wl is aj anyebis monawil eTa sasamarTI o procesi. dokumentebi da masal ebi (1925 wl is ivl isl- agvisto). Tbil isi. 2012. gv.119- 120.** aseTi gadamowmebi Ti proceduris Catarebis Semdeg, winaswari akvi- atebul i ideebi T ar danZimebul i nebi smieri adamiani darwmu- ndeba, rom n.xomerikTan mi marTeBaSi, mj avaxi Svil is 1923 da 1925 wl ebis Cvnebebi stil isturad ise gansxvavdeba erTmane- Tisgan, rogorc ca da dedamiwa.

mki Txvel is sayuradRebod vacxadeb, rom igive msaj ul i okuj ava, **1923 wl is Cvnebebi dan Sesabams abzacebs uki Txavs mj avaxi Svil s** da misgan mTel i rigi saki Txebis erTxel ki dev dazustebas moi Txovs. msaj ul okuj avas mier dasmul Seki Txvabs, mj avaxi Svil i, 1923 wl is CvnebebSi arsebul i

informaciis sisworis damadasturebel pasuxebis aZl evs. IX. I. J. Iqia. 1924 wl is aj anyebis monawil eTa sasamarTI o procesi. dokumentebi da masal ebi (1925 wl is ivl isi-agvisto). Tb. 2012. gv. 118- 119

zemoT motanil i dokumenturi masal idan gamomdinare, nebi-smieri saRad moazrovne adamiani da maT Soris mec, b-n. g.ciciSvil is wiNaSe konkretul ad vsvam kiTxvas: **Cems mier dokumentebi dan motanil i amonawerebi (# 1, 2, 3, 4, 5), roml ebic m.j avaxiSvil is Cvenebebs Sei cavs, aris Tu ara sabuTebi? da Tu ar aris, maSin ras eZaxiT Tqven sabuTs? ratom atyuebT mklTxvel sazogadoebas? Tuki m.j avaxiSvil is Cvenebebi sabuTad ar migaCniaT, maSin ratom imowmebT anal ogiuri saxis Cvenebebs Tqveni ve wi gnis TI Tqml s yovel meore gverdze mxol od TqvenTvIs mi saRebi Sexedul ebis dasacavad? Tqveni poziciidan gamomdinare, iZul ebul i var viyo ufro mkacri da qarTul i enis ganmar tebi Ti l eqsi konis meSveobi T mki Txvel s mi vando Tu ra kval ifikacia SeiZl eba mi eces m.j avaxiSvil is mxridan uSiSroebisadmi mi cemul CvenebebSi_ iasj avaxiSvil is, ias.keresel iZis, q.Col oyaSvil is, n.xomerikis... aral egarul i saqmi anobis Sesaxeb motanil faqtebs. qarTul i enis ganmar tebi T l eqsi konSi am saki TxTan mi mar TebaSi ramdenime Sesatyvisi cnebaa mocemul i: t. III. Tb. 1953. gv. 515 `dambezRebel I-, gv. 544 `damsmeni-; t. V. Tb. 1958. gv. 1007-1008. `moRal ate-, `moRal ateoba-, `moRal atoba-, `moRal aturi-; t. VIII. Tb. 1964. gv. 306 `CamSvebi-, aq CamoTVil il Ti-Toeul cnebebs, vrcel i ganmar tebebi axl avs. Tu romel maTganSi TavSdeba m.j avaxiSvil is zemoaRni Snul CvenebebSi **lason j avaxiSvil is, lason keresel IZIs, noe xomerikis, qaquca Col oyaCvil is da sxvaTa** saqmi anobis Sesaxeb sabWoTa uSi-Sroebisadmi miwoddebul i informacia, mi si Sesatyvisi formuli irebis mi sadageba, obieqti ri mkiTxvel iTvis mi mindvia.**

yovel ive zemoTqmul is miuxedavad, b-b. g.ciciSvil i, noe xomerikis augad xseneba_ Cawi xvl is orbitaze darCa da sazogaroebis wiNaSe mi si damcrobis mi zni T, i araRis SeZenasTan dakavSi rebi T, noe xomeriks matyuaru uwoda: `Cven ki vxedavT rom n.xomerikma amj eradac icrua. cnobil i wyaroebi T sazRvargareTidan aseTi dapireba da miT umetes aseTi daxmareba ar dasturdeba...- IX. g.ciciSvil i. **si mar TI e 1921- 1923 wl ebis erovnul i moZraobisa da mi xeil j avaxiSvil is pol i tikuri**

cxovrebi s Sesaxe. Tb. 2003 w. gv. 243

parizis pol itikuri komisiis sxdomebis saogmo Canawerebis mi xedvi T, mauzeris sistemis 1000 revorvel is Sesyidva pol oneTsi iyo gaTval iswinebul i. am informaciaze dayrdnobi T, 1923 wl is 24 Teberval s markis fsevdonimi T saqarTvel os emigraciul i mTavrobisadmi gagzavnil weil Si vkiTxul obT: `Tu ...pol onel ebisgan iaraRis dapi reba Sesrul deba, maSin aucil ebl ad unda davkraT.- imave pol itikuri komisiis mondevno sxdomebis stenografiul i angariSebis mi xedvi T, TiTqmis gadawyvetil i sakiTxis bol omde miyvana SeuZl ebel i gaxda pol oneTsi garTul ebul i pol itikuri procesebis gamo. qarTul emigracias, imedi safrangeTis xel isufl eamac gaurcrua. mxedvel obaSi maqvs stambol is samxedro sawyobebSi safrangeTis kuTvnil i vrangel is naqoni iaraRis SeZenis mcdel obis faqti. am sakiTxTan dakavSirebi T, stambol idan 1923 wl is 7 seqtembers k.gvarj al azis mier saqarTvel os warmomadgenl isadmi parizSi gagzavnil weril Si vkiTxul obT: `dRes CemTan movida frangebis oficeri da SemekiTxa Tu waviRebdiT im iaraRs, romel ic CvenTvis inaxebo da aq (stambol Si S.v.). es iaraRi... arafrad mosaxmari da gamosadegari aRar aris. Tofebs akl ia iseTi nawil ebi, roml ebi xel axl ad unda gakeTdes, Tor em maTi Sovna Znel ia. es Tofebi rusul i Tofebia. tyviis mfrqvevel nic yvel a daJangul i da wamxdarni arian. maTi gamoyeneba SeiZl eba mxol od... Tu gadavadnobiT... me TviTon frangebis oficers SevekiTxe da maTi azriT am iaraRis gamoyeneba am saxiT SeuZl ebel iao.- ix. SvadaWkoria. sabWoTa ruseTTan saqarTvel os damarcxebis zogierTi faqtoris dazustebisaTvis (1921 wl is Teberval - marti). Tb. 2016 w. gv. 61.

m.j avaxi Svi l is zemoaRni Snul i Cvenebebi-
sagan gansxvavebi T, ai ra saxis Cvenebas
aZl evs patimrobaSi myofi n.xomeriki
uSi Sroebas:

n.xomerikis Cveneba: `bral debul i xomeriki izl eva
Cvenebas, rom mas rogorc ck-s wevrs ar SeeZl o da ar
SeuZl ia Seurigdes imas, rom saqarTvel o okupirebul ia,
xal xi mCagvrel Ta uRl is qveS aris da amitom Tavis
moval eobad CaTval a Camosul iyo saqarTvel oSi da
emuSava moZal adeebis wi naaRmdeg. igl, xomeriki, Camovi da
piradi survil iT, yovel gvare daval ebis gareSe da ve-
rasodes Seurigdeba arsebul wyobil ebas. amJamad mas
Tavi tyved miaCnia da amitom uars ambobs upasuxos
kiTxvebze, roml ebic partiul i principebis CarCos
scil deba.- ix. dadgenil eba 1924 wl is 30 ivl isi. xel s
awers CEKO- s rwmunebul is moadgil e j al aRonia, CEKO-
s ufrosi morozl, saq. Ck- s ufrosi kvantal iani. ix. n.ki-
rTaZe. kaen sad aris Zma Seni?!.. Tb. 1998. gv. 266

n.xomeriki: `sabWoTa ruseTSi Camovedi im mizni T,
rom aral egarul ad memuSava arsebul i wyobil ebis
wi naaRmdeg, wyobil ebisa, romel ic saqarTvel oSi gare
Zal Ta meSveobi T damyarda.- ix. n.kirTaZe. kaen sad aris
Zma Seni?!.. gv. 301

vinc siRmiseul ad fl obs sabWoTa periodis 20- 30- iani
wl ebis saarqivo masal ebs da icis am monakvetis istoria
(es Tqven ar geswavl ebaT), sinamdvil is obieqturad aRqmis
mqone adamianisTvis advil ad misaxvedri unda iyos Tu ra
dRes wahki debda zemoaRni Snul i sityvebis mTqmel noe xo-
meriks uSi Sroebis TanamSroml ebl. ml uxedavad aml sa, mas ve-
raferl aTqmevl nes. b-n. glorgl! hqonda Tu ara xva gamosaval i
noe xomeriks Tavisi TanamebrZol ebl rom ar CauSva da maT
dasmenas, Ck- s j urRmul ebSi wameba rom amj obina? nuTu es
ver unda dai naxos saRad moazrovne da tendencur obisadml
zurgSeqceul ma mkvl evaerma? Is rac noe xomerikma uSi Sro-

ebis TanamSroml ebs upasuxa, anal ogiuri qmedeba m,j avaxiSvil
l s rom Caedina, darwmunebul i var, rogorc pol itikur
figuras da TanamebrZol ebis ardamsens ol impos mwver-
val ze aiyvandi T.

1923 wl is noember Si roca xomeriki daapatimres, mas
ramdeni ne weril i aRmouCines, romel ic sazRvargareT vaxta-
ngis saxel ze gasagzavnad iyo gaTval i swinebul i. amis Sesaxeb,
ufros gamomZiebel kupraSvil s, sabral debo daskvnaSi erT-
erTi weril idan Semdegi amonaweri moaqvs: `Tu mas xel Si
CavigdebT (al baT, aj anyebas daviwyebT), da roca ruseTi
dasZravs j arebs, nuTu maSin pol oneTi demonstracias mainc
ar moawyobs. Tu es da sxva amgvari sakiTxebi gamoirkvevoda,
ufro kargi iqneboda.- am faqtze igive kupraSvil i Semdeg
komentars akeTebS: `am weril s miweril i aqvs `fransua-
romel ic gamoZiebis dros xomerikna Tavis fsevdoni mad
aRiara. magram xomeriki ganmartavs, rom weril Si mo-
yvani i azri ekuTvnis mas da ara paritetul komi tets
mTI i anad.- ix. saqme saqarTvel os antisabWoTa partiebS
paritetul i komi tetis Sesaxeb (sabral debo daskvna) Tb.
1925 w. gv. 36

am SemTxvevaSi, noe xomeriks Tavisi TanamebrZol ebis pari-
tetul i komi tetis wevrebis dasmenis saukeTeso Sansi mi eca-
mi uxedavad amisa, sul mdabl oba ar gamoCina, Ri rseba Sei na-
rCuna da weril ebis Sinaarsis mTel i pasuxismgebl oba Tavis
Tavze aiRo. es aris sinamdvl e, roml is danaxva yvel a im
istorikosisTvisaa saval debul o, roml ebic winaswar amoCeme-
bul i tendenciuri Sexedul ebebi sgan Sors dgas.

**b.n. giorgi, i sev gi meorebT: am SemTxvevaSi ac qonda
ki n.xomeriks sxva gamosaval i?** vici, garkveul i mi zezebis
gamo, gvari xomeriki gezizReba, magram, rogorc istorikoss
da erovnul - ganmaTavisufi ebel i moZraobis istoriis obi-
eqturi mkvl evaris pretenziis mqone pirovnebas, **ufi eba ar
gaqvs, l .berias uwyebisadmi monur morCil ebaze uaris
mTqmel adami anebS Ri rsebis SenarCuneba daukar goT.** nuTu
ar SegezT o, erTi si tyva wamogcdenoda, rom noe xomerikna
Tavisi TanamebrZol ebi ar daasmil na. l .berias uwyebam mi sgan
pironnebebis dasaxel ebis CamoTvl is_ dasmenis dokumenti
ver Seqmna. nuTu Tqven es faqti arafenze mi ganiSnebs?

pirdaplr getyviT, n.xomerikis am gautexl obisadmi xel i
 rom CageWi daT da wina pl anze wamogewiaT, maSin, noe xome-
 rikis politikuri figura warmocndeboda, maRal safexurze
 avidoda da mj avaxi Svili Sesaxeb politikuri miTs veRaR
 Seqmni diTi mj avaxi Svili rogorc `dakvirvebuli da gonieri-,
 `yvel aze Wkviani da dinji politikosis- Tqveneuli miTi,
 n.xomerikis mizanimarTul ad Cawixvl aze da ararabambe
 dayvanis mcdel obazea agebuli! Tqveni wignis didi nawili,
 swored am mcdari `hipotezis- `mtkicebul ebas- eZRvneba.
kategoriuli ad moviTxovi momitaneti erTi sa-
arqivo dokumenti, sadac, uSiSroebis jurRmu-
lebSi nawamebi noe xomeriki, romel ime Taname-
brZolis, arnawamebi mixeil j avaxi Svili is msga-
vsad asaxel ebs asmens. (siyal be ar gabedo. am saki-
 TxTan mimarTebaSi Tqvens mier motanil nebismeri masal as
 Sesabamis saarqivo fondebSi gadavamowmeb). Segaxseneb, uSi-
 Sroebis samsaxuris jalaTebis, n.xomerikis ganTanamebrZi oTa
 dasmenis dokumenti rom Seeqmna, Tqven pirveli rigSi gamo-
 aqveynebdi, droSasaviT aafrial ebdi da n.xomerikTan mimarTe-
 baSi Tqvens mowinaaRmdegeebis, saTqmel ic araferi eqneboda,
 me piradad qeds vxri TanamebrZolis ebis ar dasmeni, ar CamSvebi
 da ar moRal ate politpatimarTa xsovnis wi naSe. am SemTxveva-
 Si, arsebiT mniSvel obas ar vaniWeb mis tituli aturas, gva-
 rsa da genetiki kur warmomavl obas. 468 qverdian Tqvens wi gnSi,
 n.xomerikis Sesaxeb- Zagebis da damamcrobeli binZuri epi-
 Tetebis garda, erT dadebiT abzacs ver amokitxavs adamiani,
 swored aq ikveTeba Tqveni gansakuTrebuli tendenci uroba.
aseTi saTuTi problemi kvl evlas, pirveli rigSi unda ga-
nxorciel des dokumenturi masalis klasifikacia. erTmane-
lTisgan gimi nos dasmeni da ar dasmeni. es unda moxdes
 yovel gvari tituli ebis gaTvaliswinebis gareSe. Tuki am
 formiT miudgebiT problemi kvl evasa da Sefasebas, isto-
 riis fali sifikacias avicdenT. **damsensa da ar damsens.** Tav-
 Tavis adgils miwucenT da Sesaferis Sefasebasac miwcemT,
 ritac sazogadoebas kal amburi gamonaTqamebis gareSe vety-
 iT, Tu vin ucodveli da wminda sindi diT wavi da sasufveli. Si.
 Tuki amas gavakeTebT, maTi xsovnis wi naSe pirnaTel ni vignebiT.

**`Col okaevel obis- I ikvidaciis
m.j avaxi Svil iseil i gegma**

**amierkavkasiis sagangebo komisiis kol egiiis
Tavmj domares. 1923 wl is 16 marti**

#5

**`mSvidobiani saSual ebebiT `Col okaevel obis- I ikvidaciis
Taobaze Cemi baraTis ganmar tebisada Sevsebis
miZniT mogaxsenebT Semdegs:- Ix. n.kirTaZe. kaen, sad aris
Zma Seni?! Tb. 1998 gv. 138**

**`Col okaevel obis- I ikvidacia konkretul ad ase warmo-
ni dgeni a:- n.kirTaZe. kaen, sad aris Zma Seni?! Tb. 1998 gv. 138
am dokumentis pirvel i nawil is bol oSi, `Col okaevel obis-
sal ikvidaci od SemuSavebul gegmas, m.j avaxi Svil i Semdegi
formul i rebebiT sTavazobs uSiSoebas:**

**`ukanasknel SemTxvevaSi_ im SemTxvevaSi Tu xel isufal Ta
mxriv Tanxmoba iqneba_ piradad mogaxsenebT Cemgan Se-
moTavazebul i gegmis yvel a wvrii mans. axl a ki Tavsnabas
mivcem Tqveni yuradReba mi vapyro or friad mniSvel ovan
garemoebas:**

**1)saWi roa viCqarOT am sakiTxis gadawyveta, Torem gazafxu-
li i modis_ is Cveul ebrivi dro, roca yvel a mousvenari
el ementi tyes miscems Tavsnabam mTebs miaSurebs. zomebi
axl ave unda mi viRoT, rom Tavidan avicili OT gazafxul i-
saTvis mosal odnel i `Col okaevel obis- gafarToeba.**

**2)Cemi SemoTavazebul i idea da gegma uaRresad saidumli od
unda daviCvaT, raTa mowinaaRmdegis banaks dro da
saSual eba ar mivceT mi iRos kontrzomebi da Col okaevsa
da sxvebze ukumarTul ebiT moaxdinos gavlena.**

**vTxov kol egiiis Tavmj domares, gamomi Zaxos am
sakiTxze, raTa piradad mivce ganmar teba da
SevimuSaoT gegmis wvrii manebi, Tu, ra Tqma
unda Cemi idea principul ad miRebul i iqneba.-**

Ix. n.kirTaZe. kaen, sad aris Zma Seni?! Tb. 1998 gv. 161

Cemi komentari: m,j vaxi Svil is weril l dan motani l am amonawerebSi kargad Cans, rom yovel gvare muqarisa da Zal datanebs gareSe, igl amierkavkasiis sagangebo komisiis kol egils Tavmj domares lqeT exveweba, damatebi TI Informaciis misacemad da wril manebis gaTval iswinebi T `Col okaevel obis- srul ad sal ikvidacio gegmis erTobl ivad SemuSavebis mi zni T, masTan Sexvedraze da TanamSroml obaze daTanxmebul l yo. xazgasmiT mi nda aRvni Sno, rom m,j avaxi Svil is mier gamoyenebul i `Col okaevel obis- cneba, q.Col oyaSvil is SeiaraRebul razmTan erTad, mis ideur mxardamWeribsac gul isxmobda. amis dadasturebas, imave dokumentis is nawil i warmoadgens, sadac `Col okaevel obis- mavne da saxifaTo movl enad gamocxadebis mxardamWerTa Sesaxebaa saubari. `ueWvel ia, am ideas- wers igi - wi naaRmdegobas gauwevs saerTo mosaxl eobis sxvadasxva fenis ficxi xal xi, da kerZod, saqarTvel oSi moqmed partiaTa saomrad ganwyobil i nawil ebi.- q.Col oyaSvil is razmis, misi mxardamWeri `ficxi xal xisada pol itikuri partiebis warmoadgenel Ta l ikvidacia unda momxdariyo im gegmis mi xedvi T, romel sac m,j avaxi Svil i sTavazobda amierkavkasiis sagangebo komisiis kol egils Tavmj domares. masTan Sesaxvedrad daweril i zemoaRniSnul i Txovnac, am gegmis warmatebi T ganxorciel ebas isaxavda mi znad. sukis sardaFebSi dakiTxul patimarTa Soris daweril i Cvenebebis Cems mier sagul dadul od Seswvl am daadastura, rom m,j avaxi Svil i erTaderTi pirovnebaa, romel ic piradi iniciativi T weril s ugzavnis uSiSroebis maRal Cinosans, masTan piri spir Sexvedras moiTxovs da zemoaRniSnul i gegmi s erTobl ivad Sedgenis rogorc iniciatori, maTgan yuradRebis mi pyrobas cdil obs. rac Seexeba `mSvi dobiani saSual ebebi T `Col okaevel obis- l ikvidacias-, ara Tu `yvel aze Wkvian-, aramed saSual o donis pol itikossac unda scodnoda, rom iaraRasxmul i q.Col oyaSvil i da misi razmi, sabWoTa xel isufl ebis dauZinebel mtrebad iyo aRqmuli da `mSvidobiani gzi T Semorigebis- satyuara saSual ebebi T, TiToeul maTgans, gansakuTrebi T q.Col oyaSvil s_ umkacresi ganaCeni T dasj ida. b-n. giorgi, Tqveni wignis 286- e gverdze werT, rom rom `sabWoTa periodis istoriul i warsul is simarTI e imdenad rTul i amosacnobia, rom igi ver itans zedapirul gancxadebebs da moiTxovs kval ificiur midgomas, xangrZlivi da

mZime samuSaos Sesrul ebas, da aravi Tar SemTxvevaSi kompi-
 aciur Cxirkedel eobas da didi bral debis TiTo -orol a,
 isic saelWvo wyaroze dafuZnebas.- savsebi TmarTals brZaneBT.
 magram, am CamonaTval Si gamogrCaT erTi mniSvnel ovani
 faqtori_ dokumentisadmi obieqturi da tendenciuroba-
 daZl eul i midgoma. **rogor fiqrobt: 1)**mj avaxiSvil is Cvne-
 bidan zemoT motanili amonawerebi (**# 1, 2, 3, 4, 5**) saelWvo
 wyaros war moadgens? **2)**sabral debo daskvnaSi n.xomerikis
 Cvnebidan damowmebul i amonawerbi esec saelWvo wyaroa? am
 ori pirovnebis Cvnebebis SedarebiTi anal izi, yovel gvari
 tendenciurobisgan gantvirTul adami ans ra daskvnas ga-
 akeTebinebs? ratom ggoniat, rom didi mwerali, adami anuri
 Tvisebebis unakl o matarebeli, didi politikasi, mmdinare
 politikiuri procesebis yvel aze ukeT Semfasebeli da al Ros
 amRebi unda iyos? aseTi winaswari akviatebul i Sexedul eba
 ganapir obes tendenciurobas da simarTl is mrude sarkeSi
 danaxvas.

1924 wl is aj anyebis gmirebi eqstremist- avanturistebl?!...

saqarTvel os damoukidebl obis moZule qarTvel i
 bol Sevikeli, 1924 wl is agvistos aj anyebis damarcxebis
 Semdeg gakeTebul Semaj amebel moxsenebebsi, momxdar
 faqts Semdegi saxlis kval ifikaclias aZl evda:

1)g.k.orj onikiZe. `menSevikelis avanturis
 Sesaxeb~ (sityva warmotqmuli Tbilisis sabwos
 sxdomaze 1924 wl is 5 seqtemberi) t.l. Tb. 1957 w. gv. 437-453

2)m.kaxiani. `avanturam gaanadgura menSevikuri
 partia-. gv. 30

`avantura da intel igencia-. gv. 30;

`avantura da saqarTvel os gl exoba-. gv. 32;

`menSevi kebis aventura iyo ubral o banditu-
ri gamosvi a- gv. 37 ix. m.kaxi ani. menSevi kebi samuSa-
oze. Tb. 1924 w.

3)m.cxakaa. I .RoRoberiZe. `menSavikuri avantu-
riT pirdapir Seej axa erTmaneTs ori saqarTve-
l O- ix. gaz. `komunisti- 1924. #204

`menSevi kebis sa da Tavadebis saziZRari avantu-
ris I ikvidaciis Sesaxeb- ix. saqarTvel os saxal xo
komisarTa sabWosagan. gaz. `komunisti- 1924 w. #201

`menSevi kebis aventura Wi aTura- saCxereSi- ix.
gaz. `komunisti- 1924. #202

Cemi komentari: j er ki dev araj anyebul i da aj anyebis
samzadisSi myofi adami anebis saqmi anobis g.ciciSvil i seul i
Sefasebebi, roml is Sesaxebac qvemoT meqneba saubarl, bol Se-
vikebis zemoaRniSnul Sefasebebzefro radikal uria. Tuki
bol Sevi kebi, aj anyebis Sefasebas mTI i anobaSi axdenda da
mas avanturis diagnozs asvamda, maTgan gansxvavebiT, b-n.
g.ciciSvil i cdil obs, `SemoqmedebiTI azrovnebiT- wl n
guswros XX saukunis 20- iani wl ebis bol Sevikebs. Igi axa-
l i bral debebiT damZimebul i da safexurebrivad aRmamsvl e-
l i damamcirebel i titul aturIT `amkobs- aj anyebisTvis
mosamzadebel i pirobebis Tavgadadebul ad mZrunvel pol i-
tikur da samxedro moRvaweeps. arcerT maTgans ar indobs
da avanturistebad, + eqstremlistebad, + erovnul i saSiSro-
ebis Zal ad + mraval i ubedurebis montanad acxadebs. ix.g.
ciciSvil i. simarTI e 1921- 1923 wl ebis erovnul i moZraobisa
da mixeil j avaxiSvil is pol itikuri cxovrebis Sesaxeb.
Tb. 2003 w.

g.ci ci Svii i seul i Sefasebebi:

`antisabWoTa eqstremistul - avanturistul i brZol is yofii organizatorebis, Semdgom emigranti avtorebis mogonebebSi 1921- 1923 wl ebis antisabWoTa erovnul i moZraoba gagebul i iyo ise, TiTqos misTvis damaxasiaTebel i mTavari niSani iyo 1922 wl is antisabWoTa aj anyebis organi zeba da 1923 wl is dasawyisSi aj anyebis organi zebisaTvis mudmivi praqtikul i mecadineoba.- **g.ci ci Svii i. gv. 21**

`kafxazis, rogorc eqstremistul i mimdinareobis xel mZrvanel is Sesaxeb zemoT nawil obriv ukve visaubreT.- **g.ci ci Svii i. gv.156**

`antisabWoTa erovnul i moZraobis sawyis etapze aRmoCnda ori ZiriTadi mimdinareoba: pirvel i, SedarebiT **mkafio eqstremistul i** ganwyobil ebisa, romel sac **mxars uWers general i kafxazi**, agreTve erovnul - demokratiul i partiis garkveul i nawil i...- **g.ci ci Svii i. gv.157**

`**eqstremisti** erovnul - demokratebis da samxedroebis j gufis... saTaveSi edga **kafxazi**. 1922 wl is zafxul is dasawyisis mdgomareobis mi xedviT, **eqstremistebis am j gufis meTauri kafxazi**, erovnul - demokratebis ckis wevris S.amirej ibis Tanaxmad...- **g.ci ci Svii i. gv.157**

`erovnul - demokratiul partiisi **d.vaCnaZe da kafxazi** am dros, rogorc saTanado wyaroebiT dasturdeba, **eqstremistul poziciaze** daganan. maTi es pozicia ewi naaRmdegeba... saerTod `damkomis- da `samxedro centris- pozicias. **g.ci ci Svii i. gv. 199**

`is ki naRdad irkveva, rom **eqstremisti_ avanturistebis** erTi nawil i, Tundac **d.vaCnaZis** saxiT, angariSs ar uwevda antisabWoTa brZol is erTiani `centris- da aj anyebis udroo ganxorciel ebis azrs. rogorc Cans, iyo sxva damatebiTi motivebi, roml ebic **eqstremistebis avanturisten ubiZgenda...- g.ci ci Svii i. gv. 200**

`erovnul - demokrati samxedroebis binebSi imar Teboda konspiraciul i TaTbi rebi. aqtur monawil eebis Soris naxsenebi

arian: d.vacnaZe, S.fal avandi Svili, m.l aSqaraSvili, r.musxeli-
Svili, iv.narikel aZe, al .andronikaSvili, iliko maxaraZe,
g.wi namZRvariSvili, m.iSxneli, s. bagration- muxraneli da
mravalisxvani. Cans, **maTi ideuri sul isCamdgmeli**
kafxazi iyo. aqixileboda momavali aj anyebis organi-
zaciuli sakiTxebi, isaxeboda gegmebi, xorciel deboda konkretuli
amocanebi. magram am samzadisSi CarTული iyo antisabWoTa
brZolis erTi, separatistული, **eqstremistული - avantu-
ristული nawili**, roml ebsac mxardamWerebi moepoveboda
metnaki ebad TiTqmis yvela politikur partiaSi...-
g.cicliSvili. gv. 180

`cnobil **eqstremistული**, **avanturistული** taqtikis avto-
ri mxardamWeris **Sami rej ibisTvis** aj anyeba aris protes-
tis `sajaro erovnuli...- **g.cicliSvili. gv. 176**

`ai aq aris mTavari `samxedro centris- da erovnuli - de-
mokratebis samxedro `centris- SeuTanxmebl obis saTave,
anu avanturis dasawylsi-. **g.cicliSvili. gv. 177**

`n.xomerikis **eqstremistული - avanturistული**
mimdinareobis mxardaWera, an partiis l egal izacia-
erovnuli **moZraobis dakvirvebul ma, gonierma**
warmomadgenl ebma (mj avaxiSvili, kmi sabliSvili
da sxv.) qveynis saer TaSoriso da saSinao mdgomareobidan
da, maSasadame **Sei araRebuli aj anyebis damRu-
pveli perspeqtivebis Semecnebi dan gamomdi-
nare,** jer ki dev `samxedro centris- dapaTimrebande, **mxari**
dauWires eqstremistული - avanturistული moZraobaze uaris
Tqmas da partული organizaciis l egal izacias-. **g.cicli-
Svili. gv. 373- 374**

Cemi komentari: XX saukunis saqarTvelos poli-
tikur sivr ces, mj avaxiSvili sa da kmi sabliSvili is saxi T, erovnuli
-ganmaTavisufli ebel moZraobaSi Turme, mxol od ori dakvi-
rvebuli da gonieri poli-
tikuri figura yolia. danarCenebi,
poli-
tikuri da samxedro Semoqmedebi Ti azrovnebi T ugunurni,
uWkuoni da nul ovan sfexuramde dasuli yofil an, radgan
ar iziarebdnen mj avaxiSvili _ kmi sabliSvili is mxridan SeTa-

vazebul da sabWoTa xel isufli ebisTvis misaReb gegmebs: **a)**SeiaraRebul i aj anyebis armowyobas da dampyrobel i qveynis warmomadgenl ebTan TanamSroml obas; **b)**partiiis l egal izacias da Sesabami si samTavrobo uwyebis kontrol is qveS moqcevas. rac Seexeba opoziciuri partiiis sabWoTa pirobebSi l egal izaciis Sesazl ebl obas, amis Tval saCi noebis saukeTeso nimuSs, memarcxene social ist- federal istTa partiiis 1921-1923 wl ebis l egal uri saqmi anobis istoria warmoadgens. mxedvel obaSi maqvs, sabWoTa xel isufli ebidan am partiiis yovel i nabij is gakontrol eba, partiiis, rogorc pol itikuri ogani zaciis TiTqmi s araraobamde dayvana da sabWoTa xel isufli ebisTvis misaRebi `prokrustes sarecel ze- danarcxeba. swored aseTi afsurdis winaaRmdegi iyo, erovnul - ganmaTavisufli ebel i moZraobis pol itikuri da samxedro el itarul i warmomadgenl oba. **maT kargad qondaT gacnobierebul i, rom sabWoTa xel isufli ebasTan TanamSroml obis m.j avaxi Svil - k.mj sabi l Svil is gegma, erovnul - ganmaTavisufli ebel i moZraobis pol itikur kapitul acias, arsebul i saokupacio xel isufli ebasTan Sezrda- Sexorcebas da qarTvel Ta cnobierebaSi cakirul i Tavisufli ebaze ocnebis samudamod amoSanTvas ni Shavda.**

saqarTvel os kompartiiis cekas samdivnos
1930 wl is 11 agvistos daxurul sxdomaze
l .berias moxsenebidan_ amonaweri.

(saqme exeba erovnul - demokratiul l partiiis warmomadgenel is mier SeiaraRebul i aj anyebis v.j uRel l- al .zaqari azis samxedro gegmis uSiSroebisadmi fostiT gadagzavnas).

`xSiraT iyo SemTxveva, rom erTi partia, mag. nacional - demokratebi cnobas gvaZl evda meore partiiis zogierTi pirebis Sesaxeb maTi Tavidan moSorebis mizniT. Tqven iciT, rom aj anyebis dros nacional - demokratebs surdaT moZraobis meTauroba da hegemonis xel Si aReba, amitom isini ebrZodnen

menSevikebs... j er iyo da movi da cnoba, maTi komi tetis wevris winamZRvariSvil is Sesaxeb, romel ic iyo yvel aze aqtiuri damcvel i menSevikebTan gul wrfel i TanamSroml obis. Semdeg undodaT ra menSevikuri samxedro Zal ebis daqsaqsva, Cven mivi ReT cnoba menSevikebis samxedro xel mZRvanel i nodias Sesaxeb da isic Sevi pyari T. maTi saSual ebi T CavigdeT Cven vj uRel ic xel Si da mivi ReT agreTve fostiT aj anyebis pirvel i gegma, roml iTac gavstexeT juRel i da is aval aparakeT.- (scssa. 2117. saq. 295)

Cemi komentari. I .berias moxsenebaSi motani l i faqtebi simarTi ed unda mivi Cni oT, radgan: 1)zemoaRni Snul i TaTbiri daxurul formatSi mimdi nareobda, saagi tacio- propagandi- stul datvirTvas ar atarebda da ganvl il i periodis umni Svnel ovanesi faqtebis_ TaTbiris monawil eebisadmi inFormaciis saxi Ti mi wodebas isaxavda mi znad; 2)es moxseneba, SeiaraRebul i aj anyebidan 6 wl is Semdeg gakeTda. igi gamarj vebul i sabWoTa xel isufl ebis uSiSroebis uwyebis 1921_ 1930 wl ebis saqmianobis Sej amebas da samomavl o gegmebis srul yofas iTval iswi nebda; 3)l .berias aRni Snul i moxseneba, anti sabWoTa pol itikuri partieb is diskred itaci aze rom yofil iyo gatvl il i, TaTbiris masal ebTan erTad gasaj arovdeboda da farTo sazogadoebisTvisac xel mi sawvdomi gaxdebda.

b-n. g. c. i. c. i. S. v. i. l. s. m. i. n. d. a. S. e. v. a. x. s. e. n. o. , r. o. m. q. v. e. y. n. i. s. T. v. i. s. m. r. a. v. a. l. i. u. b. e. d. u. r. e. b. i. s. m. o. m. t. a. n. e. b. a. d. , d. a. m. R. u. p. v. e. l. i. p. e. r. s. p. e. q. t. i. v. e. b. i. s. S. e. m. m. e. c. n. e. b. l. e. b. a. d. i. s. a. d. a. m. i. a. n. e. b. i. i. q. c. n. e. n. , v. i. n. c. a. j. a. n. y. e. b. i. s. x. e. l. m. Z. R. v. a. n. e. l. i. b. i. r. T. v. i. `m. o. a. z. r. o. v. n. e. T. a. v. e. b. i. - C. a. u. S. v. a. , s. a. b. W. o. T. a. x. e. l. i. s. u. f. l. e. b. a. s. 1923 w. l. i. s. 21 m. a. i. s. s. m. a. T. i. d. a. x. v. r. e. t. i. s. S. e. s. a. Z. l. e. b. l. o. b. a. m. i. s. c. a. d. a. r. a. c. m. T. a. v. a. r. i. a. , a. j. a. n. y. e. b. i. s. s. a. m. x. e. d. r. o. g. e. g. m. a. u. S. i. S. r. o. e. b. a. s. f. o. s. t. i. T. g. a. d. a. u. g. z. a. v. n. a. d. a. a. j. a. n. y. e. b. i. s. d. a. w. y. e. b. a. m. d. e. 15 d. R. i. T. a. d. r. e. , u. m. n. i. S. v. n. e. l. o. v. a. n. e. s. i. s. t. r. a. t. e. g. i. u. l. i. o. b. i. e. q. t. e. b. i. s. w. i. n. a. s. w. r. i. g. a. m. a. g. r. e. b. i. s. a. u. c. i. l. e. b. l. o. b. a. z. e. m. i. a. n. i. S. n. a. .

g.cici Svili is mxardamWerebo, ici T0 vin iyo konstantine afxazi?..

1917- 1920 wl ebis pol itikuri procesebi da konstantine afxazi

b-n, giorgi, Tqvens mier erovnul - demokratebis ck da kerZod misi prezidiumis `yvel aze Wkvian da dinj pol itikosad-gamocxadebuli (g.cic. gv. 241) m.j avaxi Svili ar Cana saqarTvel os pirveli erovnuli yril obis (1917 wl is 19- 24 noemberi) muSaobaSi. igi erovnuli yril obis mier arCeul i 10 seqciidan arcerTis xel mZRvanel ad ar aris dasaxel ebuli.

seqciebi: 1)erovnuli - pol itikuri sakiTxis seqcia_ Tavmj domare **iv.gobeCia**; 2)saerobo reformis seqcia_ Tavmj domare **m.maCabeli**; 3)j aris nacional izaciis seqcia_ Tavmj domare **I.gedevani Svili**; 4)skola da universitetis seqcia_ Tavmj domare **iv.j avaxi Svili**; 5)administraciis seqcia_ Tavmj domare **gr.giorgaze**; 6)iusticiis seqcia_ Tavmj domare **S.mesxi Svili**; 7)safinanso seqcia_ Tavmj domare **n.nikol aze**; 8)sasursaTo seqcia_ Tavmj domare **II .qarclvaZe**; 9)TavadaznaurTa qonebis seqcia_ Tavmj domare **ak.Cxenkel i**; 10)j anmrTel obis seqcia_ **dimetri j avxi Svili**.

erovnuli yril obis muSaobis procesSi, gansakuTrebuli adgili erovnuli - pol itikur seqcias mieni Wa. masSi yril obis monawile 4 pol itikuri partiis warmomadgenlebi iyo gaerTianebuli. erovnuli - demokratebidan: **g.gvazava, gr.veSapeli, vas.wereTel i, Samirejibi, t.tabize, I. j afarize, d.gurami Svili, Ir.amirejibi**. erovnuli - demokratebis **yvel aze Wkvian da dinj pol itikur figurad Tqvens mier gamocxadebuli m.j avaxi Svili** aqac ar Cana. am seqcias saqarTvel os orientaciis sakiTxi unda gadaewtvi ta da masSi yvel a is pol itikuri figura iyo warmodgenili, romlebic Tavisi pol itikuri azrovnebiT gamoirCeodnen.

Tqvens mier eqstremlstad da avanturistad gamocxadebuli ma konstantine afxazma, am goliaTma qarTvel ma, didma sazogado da pol itikur ma moRvawem, sworad Seafasa mmdinare pol itikuri procesebi da erovnuli saxel mwi fos

aRsadgeni safexuris mosamzadebl ad myar Fundaments Cauyara safuZvel i. misi piradi iniciativiT da pasuxismgebl obiT momzadda Tbil isis guberniis Tavadzaur Ta qonebis qarTvel Ta erovnul sakuTrebad gamocxadebis samarTl ebrivi baza. aseTi saxis dokumentebiT dasabuTebul i moxsenebiT warsdga igi saqarTvel os erovnul i yril obis 1917 wl is 21 noembris sxdomaze. kafxazis moxseneba daedo safuZvl ad Tbil isis guberniis Tavadzaur Ta qonebis (oqros kursiT 60 mil ioni), qarTvel i eris sakuTrebad gamocxadebas. rac Seexeba quTaisis guberniis Tavadzaur Ta qonebas, d.ni JaraZem anal ogi uri procedura ganaxorciel a da mis movl a- patronobaze pasuxismgebl oba saqarTvel os erovnul sabWos daakisra. Tbil isisa da quTaisis guberniebis qarTvel Tavadzaur Ta qoneba daedo safuZvl ad `saqarTvel os erovnul i fondis- Seqmnas. am fondSi ganTavsebul i qonebis safasurs daefuZna saqarTvel os erovnul i sabWos funqcionireba, saqarTvel os damouki debl obis gamocxadeba, qarTul i erovnul i ful is moWra (1919 wel i) da erovnul i saxel mwifos mSenebl oba. saqarTvel os pirvel i respubl ikis sakanonmdebl o aqtbe iyo is saZirkveli, romel zedac daSenda 70 wliani erovnul - ganmaTavisuflebl i moZraoba da am saqmeSi lomis wili Tqvens mier eqstremistad da avanturistad gamocxadebul konstantine afxazs miuzrvis. **dawrili ebl Tixil eTg.saltize. swanda samSobl os aRorZineba (konstantine afxazi) Tb. 1997 w.**

erovnul - demokratebma, Tavisi partiis `dakvirvebul i-, `gonerl,- `yvel aze Wkviani da dinji- pol itikosi mj avaxi Svl i, erovnul i sabWos Semadgeni obaSi ac ar Sei yvana da saqarTvel os damouki debl obis aqtze xel moweris Sesazl ebl oba ar Seuqmna. metic, igi damfuZnebl i krebis saarCevno siaSi 42- e adgil ze iqna dasaxel ebul i. mj avaxi Svl is pol itikuri naazrevi ar figurirebs saqarTvel os pirvel i respubl ikis saxel mwifoebri vi aRmSenebl obis yvel aze mniSvnel ovan probl emebTan mimarTebaSi: agrarul i sakiTxi, erovnul umci resobaTa ufl ebebis sakiTxi, saqarTvel os teritoriul i sazRvrebis sakiTxi, saqarTvel os administraciul erTeul ebad gadamij vnis sakiTxi, ganaTl ebis sakiTxi da a.S. es imas ni Snavs, rom qarTvel i erisTvis sasicocxl o mniSvnel obis monakveTSi (1918- 1921 wl is Teberval i,

1028 dRe), mJ avaxiSvil is pol itikuri aqtivoba ar SeiniSneba. saqarTvel os okupaciis Semdeg, **tungusis meteoritivT zecidan Camofrinda mJ avaxiSvil is**, rogorc `dakvirvebul i-, `gonieri,- `yvel aze Wkviani da dinji pol itikosoba?- saqarTvel os gasabWoeba da uSiSroebisadmi micemul i Cvenebebi iyo saWi ro misi pol itikosobis gamosavl enad? misi mxridan uSiSroebisadmi micemul i zemoaRni Snul i Cvenebebis avtori, SeiZl eba ki CaiTval os `yvel aze Wkvian da dinji pol itikosad- nxomerikis Cvenebebis fonze? am kTxvebze pasuxi sazogadoebisadmi mimindvia. yovel ive zemoTqmul idan gamomdinare ismeba ki Txva: **visi dakveTa Seasrul eT b.n. giorgi! an vis swirdeba mJ avaxiSvil is didi pol itikosobis Sesaxeb miTi?** saqarTvel os pirvel i respublikis fundamentis Semqmnel s, saqarTvel oze uzomod Seyvarebul da qarTvel Ta saficar pirovnebas **kostantine afxazs**, Tqven **eqstremistad da avanturistad** acxadebT, rdagan saqarTvel os deokupaciis sakiTxTan mi marTebaSi, **kostantine afxazi** sa da **mi xel j avaxiSvil is Sexedul ebebi** erTmaneTs ar daemTxva.

konstantine afxazi qarTvel i eris istoriaSi eqstremisti da avanturisti ki ara, didi sazogado da pol itikuri figuraa, iseve rogorc qarTul i kul turis istoriaSi **mi xel j avaxiSvil i** didi mwerl i. rogorc **konstantine afxazs** ar swirdeba da arc SeSvenis mwerl is titul is miwebeba, ise **mi xel j avaxiSvil sac** ar swirdeba da arc SeSvenis xel onvurad gamogonil i pol itikosis titul is kiserze Camokonwial eba. amiT Tqven b.n. giorgi, did mwerl s Seuracyofas ayenebT, `daTvur samsaxurs- uwevT da amcrobt. xel s uwyobT yvel a im dokumenturi masal is gamomzeurebas da anal ize, romelic nebsiT Tu unebl ied mJ avaxiSvil is adamianur cdomil ebas_ TanamebrZol Ta CaSvebas adasturebs.

TanamebrZl oTa arCamSvebi noe xomeriki -avanturisti da ubedurebis momtani?

g.ciciSvil i: `saqarTvel os imdroindel i situaciaSi nxomerikis da vmgal obl iSvil is mi zani ar Seesabameboda real ur

SesaZl ebl obebs da SeeZl o didi ubedurebis motana. magram n.xomerikis Camosvl idan erT garkveul periodSi mis mecadi neobas jer ki dev ar qonda **avanturizmsa da erovnul i saSi-Sroebis Zal a.** ami tom iyo, rom mj avaxi Svil i da misi Tanamozre_ TanamebrZol ebi jerj erobiT mxol od ganze iweven da frTxil oben. xol o roca ukve mkafiod gamovl inda n.xomerikis mcdel oba da misi mZime Sedegebi, memarj vene federal istebic da erovnul - demokratebis erTi nawil ic, maT Soris kmi sabl i Svil i da mj avaxi Svil ic,.... **principul ad upi r i spirdebian mas,** agreTve mis mier `gadabirebul i- erovnul - demokratebis taqtikas.- g.cici Svil i. gv. 185- 186

g.cici Svil i: `n.xomerikis taqtika- da moqmedeba mraval i ubedurebis momtani gaxda-. g.cici Svil i. gv. 188

Cemi komentari: b-n gi orgi, Tqveni `ntki cebi T-, ramdenadac n.xomerikis saqmi anoba `avanturizmsa- da `erovnul i saSi Sroebis Zal as,- `ubedurebis motanas- emsaxureboda da SeusabamobaSi modioda sabWoTa xel isufl ebasTan `Caxutebis- mj avaxi Svil i seul poziciastan, ismeba ki Txva: pol itikuri sarbiel idan Camocil ebis mizniT xom ar moxda mj avaxi Svil is mxridan n.xomerikis Segnebul ad dasmena? saki Txis aseTi formiT dayeneba, Tqvens wignSi mj avaxi Svil - n.xomerikTan mimarTebaSi motani i msjel obebidan da n.xomerikisadmi wayenebul i bral debebi dan gamomdinare l ogikur kategori- aSi j deba.

g.cici Svil i: `mj vaxi Svil i `samxedro komisiaSi- edp- s ck- ma imitom waradgina, rom igi, ise rogorc `samxedro centris- brZeni special istebi, yovel Tvis winaaRmdegi iyo **aj anyebis praqtikul i organi zebis a.** e.i. ami T edp- is ck- ma n.xomerikis imTavi Tve Seuqmna **avanturistul i moqmedebis damuxruWebis meqani zmi.**- cici Svil i. gv. 242

Cemi komentari: 1) b-n gi orgi, n.xomerikis `avanturistul i moqmedebis damuxruWebis meqani zmis- erT- erT saxeobas, uSi- SroebaSi mj avaxi Svil is mxridan misi dasmena (ix. dokumenti # 3) xom ar war moadgenda? 2) Tuki `samxedro centris brZeni special istebi- aj anyebis momzadebis winaaRmdegni iyvnen, maSin ra saWiro iyo `samxedro centris- saerTod ar seboba. ratom daSl il ad ar gamoacxades igi, an ra undodaT iseT `centrSi-, romel ic mudamJams uSi Sroebis Tval Tval is, misi

wevrebis yovel i nabij is aRnusxvis, moqmedebisa da adami anebTan urTier Tobis miyuradebis obieqts warmoadgenda? nuTu im `brZenma special istebma- ver gaacnobi era, rom er T mSvenier dRes, am anti sabWoTa aral egarul organoSi saqmi anobas, uSi Sr oeba gauxsenebda da maTTan er Tad, yvel a im adami anebis moTxovda pasuxs, roml ebTanac mis wevrebs urTier Toba akavSi rebda?

g.cicivi i: `n.xomerikma 1923 wl is martamde, vidre zomieri radikal ebi erovnul moZraobaSi domini rebul mdgomareobas qmndnen, arsebi Tad veraferi gaakeTa... **man asazrdova mxol od eqstremistebis avanturistul i miswrafebebi.** - [g.cicivi](#) Svil i. gv. 244

Cemi komentari: Tuki n.xomerikma martI ac asazrdova `eqstremizmis da avanturizmis- miswrafebebi, rogorc Tqvens wignSia warmodgenil i b-n. giorgi, maSin igi uaRresad gavleni ani figura da didi organizatori yofil a. umni Svel o pol itikans, SeiaraRebul i aj anyebis samzadisSi Cabmul i qarTvel TarCeul i pol itikuri da samxedro gigantebi siaxl esac ar gaikarebda. mis yovel si tyvasa da moqmedebas ara Tu masazrdobel wyarod, aramed sasacil od gaxdida. Tuki amas ver akeTebdnen da angariSs uwevdnen n.xomerikis Sexedul ebebs da pragmatul i xasiaTis gadawyvetil ebebs, es imas niSnavs, rom igi arc ise xel wamosakrav da gawurul i Cvaris doneze myof pol itikur figurad aRiqmeboda, rogori saxis `portreti Tac- warudgineT mkiTxvel sazogadoebas.

**eqstremist- avanturizmis, mraval i ubedu-
rebis momtani taqtiki dn da damRupvel i
perspeqti vebis Semecnebi dan _ saukunovani
brZol is apoTeozamde!**

1924 wl is agvistos erovnul i aj anyebis 90- e wl isTavisadmi miZRvnil i samecni ero konferencias (2014 wl is 15- 16 oqtombერი) masal ebSi dabeWdil publikaciaSi_ `saxel mwi fo pol iti-

kuri sammarTvel o (Ceka-) qarTul i antiSabWoTa brZol isa da 1924 wl is aj anyebis mesveurTa wi naaRmdeg- b-n. g.cici Svi- l i Tavisi statii s teqsts ase iwyebs:

g.ciciSvil i: qarTvel i xal xis 1924 wl is aj anyebam naTI ad war moaCina Cveni eris yvel a social uri fenisa da pol iti- kuri mrwamsis mqone partiul - sazogadoebrivi gaerTianebis war momadgenel Ta saerTo azriT nakarnaxevi samSobl os damo- uki debl obisa da social uri probl emebis mogvarebis mi za- ndasaxul oba. aj anyebis mzadebisa da ganxorciel ebis dros **masobrivad daRvril ma sisxl ma msofil os uCvena saqarTvel os antiimperiu l i, saukunovani brZol is apoTeozi.** man Cvens ers moupova saerTaSoriso TanagrZnoba da aRiareba. meore internacional is l iderebis gamoTqmiT, maT droSas aqamde Tu damouki debl obisTvis mebrZol i pol oneTis saxel i ewera, axl a igi **saqarTvel os saxel iT damSvenda...**

1924 wl is aj anyebis l iderTa da monawil eTa Zal isxmevam SaravandediT Semkul i furcel i SesZina Cvens istorias da gaaZl iera eris patriotul i sul iskveTeba.- Ix. 1924 wl is agvistos erovnul i aj anyebis 90- e wl isTavi-. parizi- Tbil isl. 2016. gv.76

Cemi komentari: Cemo mkiTxvel o, ar minda davij ero, ma- gram faqtia, rom es Sefaseba b-n. **giorgi ciciSvil s** ekuTvnis. pirovnebas, romel mac 1924 wl is agvistos aj anyebis moma- mzadebel i da misi ganmaxorciel ebel i gmirebi **eqstremi- stebad, avanturistebad, erovnul i ubedurebis momtani taqtikis gantarebl ebad da damRupvel i perspeqtivebis (momavi is gegmebi) Semqmnel ebad gamoacxada.** raoden sasixarul oa, rom am faqtidan (2003 wel i) 11 wl is gasvl is Semdeg man **gansacvl frebel i metamorfoza gani cada da 1924 wl is aj anyebis gmi rebis Rvawl s, obieqturi Sefaseba misca.** aq sakamaTo da sadao araferia. mi uxedavad amisa, **b-n. g.cici- Svil s SekiTxviT minda miymarTo: okupanti qveynis xel i- sufl ebasTan TanamSroml obis m.j avaxiSvil iseul i**

Wawol is- kursil, gaxdeboda Tu ara saqarTvel os anti-
imperiuil i, saukunovani brZol is apoTeozi?- an
SaravandediT Semkul furcel s SesZenda Cvens
istorias?- Tu es gakeTda, im adami anTa damsaxurebaa, vi sac
Tqven, b-n. giorgi, eqstremistebad, avanturistebad, mraval i
ubedurebis taqtikis gamtarebl ebad, damRupvel i perspeqti-
vebis Semqmnel ebad moixsenleBT. sakiTxavia, rodis ambobT
simarTi es: 2003 wel s gamoqveynebul naSromSi Tu, 2016 wel s
dbeWdil publ ikaciaSi?

b-n. giorgi, simon bagration- muxranel ma, 1923 wl is 21
maiss daxvretis win TanamebrZol ebs mimarTa: ratom tiriT,
yajkacebi ara xarT, Tqven xom iciT, ratomac kvkdebiT, me
mxol od is madardebs samSobl osTvis veraferi rom ver
gavakeTeT, magram Cvens ukan rCeba xal xi, romel ic Cvens
gasakeTebel s gaakeTebis da Cvenc Imqveynad gavigeBT, roca
saqarTvel o lqneba Tavisufal i. gaumarj os Tavisufal
saqarTvel os!

es di debul i pirovneba, saqarTvel os Tavisufal ebasTan
erTad imasac galgebda, rom 1)okupant saxel mwilfosTan urTi-
erTobisa da TanamSroml obis mJ avaxlSvil i seul i Wawo-
l is- kursis gamfetiSebel ma istorikosma g.cicSVil ma,
XXI saukunis dasawylsSi, misl TanamebrZol ebl, 1922- 1924
wl ebis erovnul - ganmaTavisufal ebel i moZraobis gmlrebl
eqstremistebad, avanturistebad, qveynisTvis mra-
val i ubedurebis da damRupvel i perspeqtivebis
momTanad rom gamoaxxada. gansakuTrebul i cinizmi ima-
Siac gamovl inda, roca sabWoTa xel isufal eblsgan vakis
parkSi daxvretil mamul iSvil Ta sapativcemul od gamarTul
RonisZiebase (2017 wl is 20 maiss), misma organizatorebma,
am gmirebis zemoarNisnul i epiTetebiT Semankobel i b-n.
giorgi cicSVil i rom miwvia. am faqtiT, maT wmi nda saxe-
l ebs erTxel ki dev miayenes Seuracyofa.

b-n. giorgi, Tqvens mier eqstremist_ avanturistad Seracxu-
l ma didima konstantine afxazma daxvretis win ganaxxada:
me kvkdebi sizarul iT, radgan Rlrsi gavxdil saqarTvel os
samsxverpl oze zvarakad mitanisa. Ceml silkvdil i gamarj vebas
moutans saqarTvel os.-

konstantine afxazis, simon bagration- muxranel isa da misi msgavsi, samSobl osTvis gmirul ad TavSewirul i adami-
nebis SemarTebam, mTel i 70 wl is ganmavl obaSi asazrdova anti-
imperium i, qarTvel Ta erovnul - ganmaTavisufli ebel i mo-
Zraoba. maTma sul Ta yivil ma unda gamoafxiZl os dRevand-
li axal gazrdobis is nawili, romelic `taS- fandurasaa-
ayol il i. ufros TaobasTan erTad, eris gadarCenis droSa
Rirseul adataros, Cvens saTayvanebel samSobl oze mi zanma-
rTul ad ganxorciel ebul i masonTa da msofi io moqal aq-
obis motrfial e kosmopol itTa Semotevebi moigerios. amas
mivaRwevT mxol od im SemTxvevaSi, Tuki a) monobis uRl is
damsxvrevi sTvis mebrZol i, megobarTa arCamSvebi da ardam-
smeni adami nebis saxel sa da xsovnas gaufrTxil debiT; b) samSo-
bl os Tavisufli ebaze uzomod Seyvarebul da sabWoTa uSiSr-
oebis ganawameb am gol iaT gmir ebs, Tqvens mier moxmobil i
umsgavso si tyvaTa l eqsikis (eqstremisti, avanturisti, ero-
vnul i ubedurebis montani, mraval i ubedurebis taqtikis
gantarebel i...) titulaturi Tar SeuracvyofTl.

istoriuli procesebis mrude sarkeSi danaxvi dan gamomdi-
nare, mixeil j avaxiSvil is `dinji da yvelaze Wkviani-
politikuri figuris xel ovnurad Seqmnis motivaciiT, Tqven
b-n. giorgi, XX saukunis 20- iani wl ebis sabWoTa imperiis
monobis uRl is dasamsxvrevad mebrZol i qarTul i sazogado-
ebriv- politikuri azris mesaweni, saqarTvel os damouki de-
bl obis misaRwevad pragmatul i RonisZiebebis gantarebl ebi
gawireT. mj avaxiSvil is `wawol is politikis- argamziare-
bl ebi da dampyrobil ebTan TanamSroml obaze arwamsvl el i
qarTul i politikuri da samxedro el itarul i intel ige-
nciis warmomadgenl ebi, erTi xel is mosmiT_ eqstremiste-
bad, avanturistebad, qveynisTvis ubedurebis
montani politikuri kursis gantarebl ebad- e.i.
faqtobriv `damnaSaveebad- gamoacxadeT. am
qmedebiT, 1922- 1924 wl ebis erovnul - ganma-
Tavisufli ebel i moZraobis usafl ao gmir ebis
wminda saxel ebs sul Si CaafurTxeT.

Turme nu ltyvit, dampyrobil j al aTTan `wawol a- da
monobis uRl is tar eba, TanamebrZol Ta saqmianobis Sesasxeb

mtrisadmi informaciis miwodeba, pol itikosis siWkvlani s ganmsazRvrel i yofil a. g.ciciSvil iseul i am samarcxvino `debul ebis- gamarTI ebis mcdel obas da dampyrobet Tan TanamSroml obis m.j avaxiSvil iseul i Sexedul ebis argamzi- arebel Ta, qarTul i sazogadoebriv- pol itikuri da samx- dro el i tarul i intel igenciis udidesi nawil is, qarTvel i eris saamayo qmir ebis Zagebas, augad xsenebas emsaxur eba mi si sqel taniani (468 gverdi) naSroml. g.ciciSvil sa da mis fanebs `avi wydebaT-, rom anti sabWour, er ovnul - ganmaTavisu- fl ebel moZraobaSi qarTvel Ta modgmis umetesoba, mterTan ar wawol isa da ar TanamSroml obis pol itikis mimdevarni iyvnen. am faqtis siswores, gasabWoebul i saqarTvel os xel i- sufl ebis umaRI esi eSel onebis warmomadgenl ebic aRI are- bden. amis dadasturebas, 1924 wl is Semodgomaze, b.l omi naZis mier m.kaxiani sadmi gagzavnil i piradi weril i warmoadgens. am dokumentSi vkiTxul obT: `es aj anyeba ar yofil a mxol od menSevi kebi s pl us aznaurebi sa da Tavadebis gamosvl a. mas TITqmis mTel i intel igencia TanaugrZnobda. intel igenciis mniSvnel ovani nawil i (sofl is maswavl ebel l) masSi uSu- al od monawil eobda, xol o zogierT mazraSi menSevi kebTan, aznaurebTan, ofl crebTan, mRvdl ebTan, vaWrebTan da intel i- genciasTan erTad aj anyebaSi gl exobac monawil eobda.- ix. Journ. `saqarTvel os komunisti- 1989 w. # 3. gv. 42.

`Tu sadme saxal xo xasiaTI hqonda aj anyebas, es iyo guriaSi da amas Tavisi axsnac aqvs. kote andronikaSvil ma aRI nna fil ipe maxarazis moxsenebidan, rom marTI ac guriaSi aj anyebas hqonda maslurl xasiaTI.- ix. sazogadoebrivi bra- l mdebel is s.qavTaraZis si tyva paritetul i komitetis we- vrTa 1925 wl is 29 lvl isis sasamarTI o sxdomaze. gaz. `komunisti- 1925. 4 agvlisto.

1924 wl is qarTvel Ta antimperul i gamosvl ebi imdenad masStabur xasiaTs atarebda, rom man i stal inic ki SeaSfoTa. ai ras ambobda igi:

`Is rac saqarTvel oSi moxda, SeiZl eba mTel ruseTSi gameordes, Tu Zirfesvianad ar Sevcvl iT midgomas gl exobisadmi...- i stal ini. partiis morigi amocanebis Sesaxeb sofl ad. (sityva sasofl o uj redTa mdivebis

Tatbirze rkp (b) central ur komitetTan 1924 w. 22 oqtomers.
t. 6. gv. 352

**guriis aj anyeba `macvenebel ia brZol is axal i principi sa
mTel sabWoTa qveyanaSi...- i.stal ini. partiis amocanebis**
Sesaxeb. si tyva rkp (b) central uri komitetis plenumze 1924
wl is 26 oqtomberi. t. 6. gv. 361

Cemi komentari: g.ciciSvil iseul i i ogikiT rom
vimsjel oT, zemoT CamoTvi ili social uri fenebis
mesveurni, roml ebmac dampyrobli ebTan TanmSroml obis
m.j avaxiSvil iseul i kursi ar galzilara da qarTvel i
eris umravl esobas warmoadgenda, yvel a gonebaCi ungi
yofil a. b-n. g.ciciSvil s unda Sevaxseno, rom am adami anebma,
mterTan `TanamSroml obis l acics-,erovnul i Tavisufli ebis
mosapovebl ad dampyrobli sadmi xmal SemarTuli dapirispi-
reba da brZol is vel ze cxra Zma xerxeul izis msgavsad
gmirul ad sikvdili amj obina. CaSvebebi da dasmenebi
rom ara, maTi brZol is Sedegi, ufro maRal safexuriani
apoTeozis momtani iqneboda qarTvel i erisaTvis.

Cems mier zemoT motanili utyuari dokumentebis
Semdeg, b-n. g.ciciSvil s da mis mxardamWerebs
rogorc moesurvebaT ise il aparakon da weron.
pirze boql oms veravis davadeb da qaral dic
aitans.

pasuxi unda gaeces Semdeg ki Txvebs:

1) keTil i inebet da daamtkeceT, rom Cems mier dokumentebi dan zemoT motanil i amonawerebi (# 1, 2, 3, 4, 5) siyal bea. an, igi didma mweril ma mixeil j avaxi Svil ma ki ara, gal aqtiki dan Camofrenil ma mj avaxi Svil is vi Rac oreul ma dawera. mxol od amis Semdeg moixsneba Cemi pretenzi ebi. winaaRmdeg SemTxvevaSi unda aRiaroT is, rac sinamdvil es Seesabameba.

2) maCveneT Tundac erTi saarqivo dokumenti, sadac noe xomeriki dakiTxvis dros Tavis TanamebrZol s asaxel ebs, asmens. (siyal be ar Caidino. radgan Tqvens mier warmodgenil aseT dokumentis safuZvl ianad gadavamowmeb arqivis Sesabamis fondebSi);

3) daamtkeceT, rom didi konstantine afxazi eqstremisti da avanturisti iyo.

4) Tuki 1924 wl is aj anyebis mosamzadebel i safexuris Semqmnel ebi da aj anyebis ganxorciel ebl ebi_ **eqstremistebi, avanturistebi, mraval i ubedurebis taqtikis gamtarebi ebi da erovnul i saSiSroebis montanni, Iyvenen**, rogorc 2003 wel s dabeWdil naSromSi `amtkeceT-, am fonze, rogor unda aRiqvas mkiTxvel ma 2016 wel s dabeWdil Tqvenive naSromSi arsebul i debul ebebi: **1) 1924 wl is aj anyebis I iderTa da monawil eTa Zal isxmevam SaravandediT Semkul i furcel i SesZina Cvens istorias da gaaZi iera eris patriotul i sul iskveTeba.-**

2) aj anyebis mzadebisa da ganxorciel eblis dros masobrivad daRvril ma sisxl ma msofil os ucvena saqarTvel os anti-Imperiul i, saukunovani brZol is apoTeozi-...

am SemTxvevaSi, mkiTxvel sazogadoebas I ogikis zogadi kursis codnac ver uSvel is. arada, zemoaRni Snul kiTxvebze pasuxis gacema, nebi smieri adamiანი s interesebSi Sedis. dasabuTebul i pasuxis vergacemis SemTxvevaSi, sazogadoebis winaSe unda aRiaroT: a) 1924 wl is aj anyebis gmi rebi s SefasebasTan mimarTebaSi Secdoma dauSviT; b) TanamebrZol Ta CamSvebis da arCamSvebis kl asifikacia ver moaxdineT da ardamsmenTa mimarT (n.xomeriki...), erTi dadebiTi si tyva ar wamogcda. aseTi damokidebul ebiT upativcemul oba gamoiCineT im poliitikuri patimrebasadmi, roml ebsac uSiSroebam, TanamebrZo-

I ebi dan vercerTi pirovneba rom ver daasaxel ebina.

P.S.

2017 wl is 16 maiss, saqarTvel os parl amentis erovnul i
bibl ioTekis sakonferencio darbazSi (pirvel i sarTul i)
gaimarTa g.ciciSvil is mier momzadebul i Teatral uri Sou.
igi mj avaxiSvil is pol itikuri peripetiebis `gamyal bebl e-
bis- manana xomerikisa da SoTa vadaWkoria wignebis `ganxi-
l vas- mieZRvna. 15 kacian sxdomas, b-n. val eri vaSakiZe Tavmj do-
mareobda. m.xomerikma, sxdomis msvl el obis procesSi, samgl o-
viaro Savi aSiebi T Semkul i gviringvini miarTva g.ciciSvil s,
romel zedac gakeTebul i iyo warwera: `viziareb Tqvens
mwuxarebas skirovis mkvl el obasTan dakavSirebi T!- imavdro-
ul ad, g.ciciSvil is mier adre gamocemul i wignebis qsero-
asl ebis is gverdebi daariga, sadac skirovis mkvl el obasTan
mimarTebsi, g.ciciSvil is mxridan udi desi aRSfoTebs da
mwuxareba iyo gaotqmul i.

2017 wl is ivnisi

**საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკა**

რეგისტრაციის თარიღი 10.04.2017წ.

რეგისტრაციის ნომერი 179

საკონტაქტო ტელეფონი: 297-16-33

კანცელარია: ხოსიშვილი

ლი ბიბლიოთეკის დირექტორს
გვეუბნებს.

რიას
ოტბორი, პროფესორი,
და ფილოლოგიის ინსტიტუტის
წოდული მცხოვრები ზემო
რ.პ. ბიწ. 87)

განცხადება

მოგასხენებთ, რომ თქვენდამი რწმუნებული ეროვნული ბიბლიოთეკის კულტურის განყოფილებაში ჩემი წიგნის განხილვის მოსაწყობად პროფ. ბეციციშვილს დარბაზი დაუთმო. ეს ხდება წიგნის ავტორის დაუკითხავად. როცა ამის შესახებ ბიბლიოთეკის კულტურის განყოფილების თანამშრომელს შეეპაროე (7 აპრილი), მან განმიცხადა: „მართალია, ბეციციშვილს წერილობით განცხადება ჯერ არ შემოუტანია, მაგრამ ჩვენ დაუთომეთ დარბაზი (ბიბსი). ჩვენი ინტერესების სფეროში არ შედის თუ რის განხილვას მოაწყობს იგი.“ გთხოვთ წერილობით გამეცეთ პასუხი: წიგნის ავტორის ნებართვის გარეშე, რამდენად გამართლებულია უცხო პიროვნების მხრიდან, თუთინებურად, ჩემი წიგნის „პარტიზანული“ წესით განსახილველად თქვენი ბიბლიოთეკის კულტურის განყოფილების თანამშრომელთა ხელშეწყობა.

პატივისცემით შვადაბკორია

10. IV. 2017 წელი

№02/221

18 აპრილი 2017 წელი

მოქალაქე შოთა ვადაჭკორიას
(მცხოვრები: ქ. თბილისი, ზემო ფონჭალა კორპ.26.3.87)

ბატონო შოთა,

თქვენი 2017 წლის 10 აპრილის №179 წერილის პასუხად გაცნობებთ, რომ საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის კარები მუდამ ღიაა საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ტიპის ღონისძიებებისთვის, მათ შორის, წიგნის პრეზენტაციებსა და განხილვებისთვის. როგორც წესი, ჩვენ არ ვთხოვთ წიგნის განხილვის ინიციატორებს ავტორის, გამომცემლის ან დოკუმენტზე საავტორო უფლებების სხვა მფლობელის ნებართვას კონკრეტული წიგნის განხილვისთვის. ამის მეუხეზი ისიც გახლავთ, რომ ჩვენს პრაქტიკაში ჯერჯერობით არ ყოფილა შემთხვევა, როდესაც ავტორი ან გამომცემელი თავისი წიგნის განხილვას არ მიესალმა.

აქვე გაცნობებთ, რომ ჩვენ ჯერჯერობით არ მიგვიღია ბატონი გ. ციციშვილის ოფიციალური მიმართვა ეროვნულ ბიბლიოთეკაში რომელიმე წიგნის განხილვის თაობაზე, რაც იმას ნიშნავს, რომ ეროვნულ ბიბლიოთეკაში მსგავსი ღონისძიება დაგეგმილი არ არის.

პატივისცემით,

ემზარ ჯგერენია

მეცნიერების, კულტურისა და სამოქალაქო განათლების
დეპარტამენტის დირექტორი

თუმბაზან დაკავშირებული ელიორგი წიგნშვილის ნაშრომები:

- სამართლებრივი 1821-1923 წლების ქრონოლოგიური მონაცემები და მისივე ევანგელისტური პოლოციური წიგნების შესახებ. წიგნი I. თბილ. 2003.
- სამართლებრივი ინტერპრეტაცია ქრონოლოგიური მონაცემებისა და 1924 წლის აკრძალვის შესახებ. თბ. 2004.
- მისივე ევანგელისტური წიგნებისა და ქრონოლოგიური მონაცემების ანალიზის პრობლემების გაცხადებითი-ეტიკური განხილვის ნაშრომები. თბ. 2005.
- საქართველოს 1924 წლის აკრძალვის ირანობრივი სუბსტიტუცია შეესაბამება-გადასაბამებელი მეთოდოლოგიური პრინციპები და კრედიტურობა. საქართველოს პარლამენტის ერთპირობითი ნაშრომის კვლევა. ნაშრომთა კრებული. თბ. 2013.
- სამართლებრივი 1937 წლის ფიცი ქვარის მას მსჯელობისა და მისივე ევანგელისტური შეფასების-გამოხატვის შესახებ. თბ. 1999. თბ. 2016.

“შვიდობის განამტკიცის რამე უსანულოვ,
მაგრამ ურწმუნებსა და იღვინობის
უსანულოვ არ შვიდობისა”
(მისივე ევანგელისტური)

მ ო ო ო ო ო ო ო

პატივცემულო! გიორგი გვახაძე

საქართველოს პარლამენტის ერთპირობითი ნაშრომის მუხრანისა
კვლევი 2017 წლის 16 მაისს (სამშენებლის) 12 საათზე ანუ მას
იხტორის მუხრანისა ფოტოების, პრინციპული ელიორგი
წიგნების ანონს მიხედვით ფიცი მხარისა და
სახელოვანი მამულიშვილის მისივე ევანგელისტური
პოლოციური პრინციპების გამაღმტკიცებელია ნაშრომები

ბიხ(730) ლანქორ(70)!

შანა ხოშიორი, მასხხე მისივე ევანგელისტური
წიგნების (სახელოვანი არქივებიდან). თბილისი 1998.
შ. ევანგელისტური სამხედრო კომისიის წევრი და ფაქტობრივი
სუბსტიტუცია ნიუ ხოშიორი დასამზად, რომელიც შანა
დასამტკიცებელი არ იყო (გვ. 17 და სხვ.).

* * *

ნიუ გორანის ინსტიტუტი. ივ. ევანგელისტური იხტორისა
და თბილისის ინსტიტუტი.
შოთა ევანგელისტური, შიქარული აკრძალვის სამხედრო
გვამის დასამტკიცებელი. მუხრან რეპუბლიკური სტიკნი კონსი.
© გორანია. პარალი - თბილისი 2016.
შ. დანამტკიცებელი ქვეყნის, უმხრობის მიერ შ.
ევანგელისტური (20/11-23 შვ.) ფაქტობრივი საარქივო მასალები
ფაქტობრივი (გვ. 55 და სხვ.).

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის საქართველოს
ისტორიის კათედრის გამგეის, აკადემიკოს
როინ მეტრეველს

ამავე კათედრის თანამშრომლები:
პროფესორ დიმიტრი შველიძის,
პროფესორ ნიკო ჯავახიშვილის
და დოცენტ ბონდო კუპატაძის

ბ ა ნ ც ხ ა ლ ე მ ბ ა

გაეცინათ თქვენს სახელზე შემოსულ პროფ. გ. ციციშვილის განცხადებას (2. III. 2005 წელი), რის გამოც მოგახსენებთ შემდეგს:

გ. ციციშვილი დასკვნის ავტორთა კოლექტივის წევრების (ანუ ჩვენი) მისამართით წერს, რომ თითქოს ეს უკანასკნელი *"მართებულად მიიხსენებენ მ. ხომერტიკის ყველაზე სახისიღარ და კალბ ბრალდებას, რომლის მიხედვით, მიხილვად ჯავახიშვილი იყო სამშობლოს და მეგობრების მოადამტე, ჩუკის ავტრტი "არსენა"*.

სრული პასუხისმგებლობით ვაცხადებთ, რომ ეს განხილვით მტკნარი სიტუაცია და განმცხადებლის მხარე ფანტაზიის ნაყოფი. პირიქით, "ქ.ნ. შანანა ხომერტიკის რეცენზიის ("სომარდლის გამორედა ისტორიკოს გიორგი ციციშვილის მიერ", თბ., 2003 წ.) შესახებ ავტორთა კოლექტივის დასკვნაში" ჩვენ არ გაავსიარეთ თავდასარსის მიხილვად ჯავახიშვილის მოადამტეობის შესახებ. აქვე დაგისენთ, რომ დასკვნის დაწერა ჩვენ ოფიციალურად დაგეგმვლა ისტორიის ფაკულტეტის დეკანატის გადაწყვეტილებით. "დასკვნაში" ჩვენ ვწერდით: *"ქ.ნ. შანანის შეფასება მ. ჯავახიშვილის პოლიტიკური მრწამსის და პიროვნების რადიკალურად და გადაჭარბებულად შეიძლება ჩაითვალოს. შესაძლებელია უფრო რბილი და თავშეკავებული შეფასების მიცემა.*

ანალოგიურად, 23-ე პუნქტთან დაკავშირებით მ. ხომერტიკის დასკვნებით კატეგორიული და სასურველია მხოლოდ სუბორ გადმოცემებს ნუ დაეუკავშირებთ ისეთ ფრთხილ და სათუთ თემას, როგორცაა მ. ჯავახიშვილის, დიდი ქართველი მწერლის ცხოვრების და ბიოგრაფიული დეტალები" (იხ: "დასკვნა", გვ. 14).

იმავე "დასკვნაში" სხვა ადგილას ვწერთ: *"უნენ ფეიქრობით, ორივე მოკამათე მხარე ავარბებს მ-ნი გიორგი ციციშვილი, რომელიც ასაბუთებს, კალე მისაბიშვილისა და მიხილვად ჯავახიშვილის ჩვენებათა სრულ უენებლობას ეროვნული მოირობისათვის და მწერე მხარეც, ქ-ნი შანანა ხომერტიკი, რომელიც თავის წიგნში დამოწმებული დოკუმენტებით ნებით თუ უენებლიდ" უმსიმეს ბრალდებას უეენებს მიხილვად ჯავახიშვილს"* (იხ: "დასკვნა", გვ. 14).

გ. ციციშვილი, ჩანს, იმან გაადისიანა, რომ "დასკვნაში" მეცნიერული ობიექტურობით, თავშეკავებითა და დელიკატურად შეეცადეთ გამოვეთქვა ჩვენი აზრი, პატივისცემით მოვიკიდეთ ორივე მოკამათე მხარეს და არა ისე, როგორც ამას სისტემატურად აკეთებს გ. ციციშვილი. იგი ყველას, ვინც ი მის დებულებებს უსიტყვოდ არ ისიარებს, უტყფრად, შეურაცხყოფელი სიტყვებით იხსენიებს.

ჩვენ პასუხის დირსადაც არ ჩავთვლიდით გ. ციციშვილის ბრალდებას, რომ იგი: მხოლოდ სიტრუე ყოფილიყო. მის ბრალდებას ჩვენ განვიხილავთ, როგორც ცივისწამებას და ბინურ პროუკაციას. უფრო მეტიც, ეს პროუკაცია იმდენად უსაფუქელი და ანაზრენია, რომ ამის შემდეგ ჩვენ ვეღარ განვიხილავთ გ. ციციშვილს მოკამათე მეცნიერულ მხარედ და სრულიად შეუძლებლად მიგვანია მასთან რაიმე სახის ოონირების გაგრძელება.

წ 32)

ნიკო ჯავახიშვილის
მ. კიკნაძე

დირტირი შველიძე

ნიკო ჯავახიშვილის

მეცნიერული ცენტრი

თბილისი

204064500

7 მარტი, 2005 წელი.

Shot Vadachkoria
Falsification of Reality and the Bolshevik Style of
Evaluation of the 1920s
(Reply to Giorgi Tsitsishvili)
Reziune

On the basis of the documentary materials the names of traitors who betrayed the group of the leaders of the 1924 uprising is ascertained in the article. It also is stated that Giorgi Tsitsishvili was mistaken when he announced the uprising as risky undertaking and named the leaders of the uprising as adventurers, extremists, bringing national danger and hardship. The given evaluation is a discredit of the national heroes who fought against the Russian Soviet Empire in 1921-1924. This evaluation can not be shared by historians who have national views.

SoTamilias Zevadawkorla
sinamdvil is gayal bebisa da Sefasebis
XX saukunis 20_iani wl ebis
bol Sevikuri stili
(pasuxad giorgi cicisvili s)

Tbilisi

2017

saaRricxvo- sagamoncmlo Tabaxi 3
sabeWdi qaradi 60 X 84 1/16